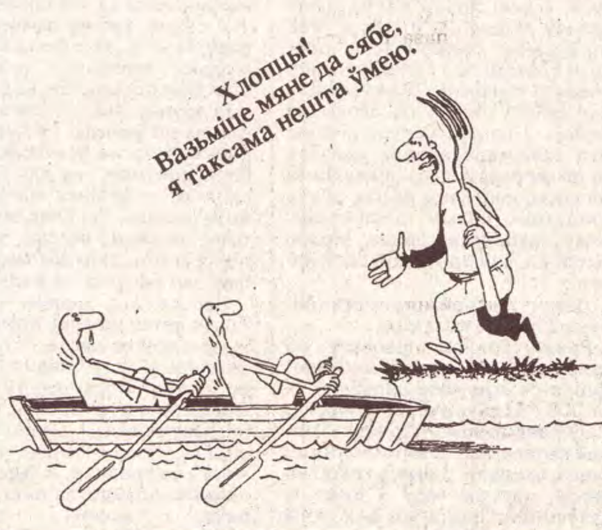
БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

11 студзеня 1994 г.
Аўторак
№ 3(13719)
Кошт у розніцу 20 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

На цудоўнай лепельскай зямлі людзі ўмеюць добра працаваць, а калі надыходзіць свята, і адпачываць. І ў гэты раз Лепельшчына, як і ўся рэспубліка, святкавала Нараджэнне Хрыстова. Шматгадовыя традыцыі мясцовых людзей умела захоўваюць і падтрымліваюць тут.

Здаўна ў вёсках раёна Каляды суправаджаліся традыцыйнай гульнёй "Жаніцьба Цярэшкі".

(Працяг фотарэпартажу на 2-й стар.)

Кур'ер "ЧЗ"

СТОП-ФАКТ

Рублёвая зона: за і супраць

21—22 студзеня 1994 г. у мінскай канферэнц-зале Белінтурыста (пр.Машэрава, 19) адбудзецца міжнародная навукова-практычная канферэнцыя на тэму "Праблемы стабілізацыі фінансава-крэдытнай сістэмы ў посткамуністычных дзяржавах".

На канферэнцыі плануецца абмеркаваць практычны вопыт прыбалтыйскіх і іншых краін былога СССР, якія дасягнулі найбольшых поспехаў пры ўвядзенні і стабілізацыі нацыянальных валют, перспектывы Беларусі ў гэтым напрамку. На канферэнцыю запрошаны вядомыя беларускія навукоўцы і эксперты фінансава-крэдытнай сістэмы, кіраўніцтва Нацбанка Беларусі, а таксама зацікаўленыя дэпутаты парламента Беларусі, кіраўніцтва камерцыйных банкаў і фінансавых кампаній рэспублікі, прадстаўнікі цэнтральных банкаў Эстоніі, Латвіі, Літвы, Казахстана, Украіны, Малдовы, кіраўніцтва "Мосбізнесбанка", "Прамбудбанка Расійскай Федэрацыі", члены і эксперты Хрысціянска-дэмакратычнай фракцыі Еўрапарламента.

Арганізатарамі гэтай канферэнцыі выступілі Беларускі народны фронт "Адраджэньне" і Фонд Сораса-Беларусь.

Андрэй ВАШКЕВІЧ.

4—5 студзеня адбыўся візіт у Маскву ўрадавай дэлегацыі Рэспублікі Беларусь на чале са Старшынёй Савета Міністраў Вячаславам Кебічам.

Фота Аляксандра ТАЛОЧКІ, БЕЛІНФАРМ.

Грошы — не чуткі

Як паведаміў карэспандэнту БелаПАН памочнік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Беларусі дарадца Валерый Дашкевіч, аб'яднання грашовых сістэм Расіі і Беларусі ў бліжэйшыя дні не адбудзецца.

Напрыканцы студзеня ў Беларусь прыедзе расійская дэлегацыя, каб прадоўжыць перамовы па гэтым пытанні. Таму чуткі аб тым, што аб'яднанне грашовых сістэм адбудзецца ў бліжэйшыя дні, — неабгрунтаваны.

На пытанне, ці не будзе ўведзена з 1 лютага нацыянальная беларуская валюта, Валерый Дашкевіч адказаў: "Думаю, што гэтага не здарыцца". На яго думку, на сённяшні дзень прыярытэты — за аб'яднаннем грашовых сістэм Расіі і Беларусі.

Пакуль без віз

Увядзенне Літвой візавага рэжыму для грамадзян Беларусі, якія наведваюць гэту краіну, адкладзена да 1 сакавіка 1994 года. Пра гэта карэспандэнту БелаПАН паведамілі ў пасольстве Літвы ў Беларусі.

На працягу студзеня 1994 года будуць праведзены двухбаковыя беларуска-літоўскія перамовы, на якіх пытанне ўвядзення Літвой візавага рэжыму будзе вырашана канчаткова.

У госці праз... касу

Мінскі аблвыканкам зацвердзіў часовае палажэнне "Аб рэгістрацыі прыбываючых у гарады і раёны Мінскай вобласці грамадзян, якія пастаянна пражываюць па-за межамі Рэспублікі Беларусь на тэрыторыі былога СССР ці якія не маюць сталага месца жыхарства".

Адпаведна з гэтым дакументам, рэгістрацыі падлягаюць грамадзяне, якія прыбылі на тэрмін звыш 1 сутак у госці, на лячэнне, адпачынак, у камандзіроўку, а таксама для камерцыйнай і іншай дзейнасці. Рэгістрацыя праводзіцца па месцы пражывання — у гасцініцах, матэлях, інтэрнатах ці па прыватных адрасах. Прыбыўшым у вобласць на тэрмін да 45 сутак неабходна ўнесці плату ў памеры 10 працэнтаў мінімальнай заработнай платы за кожныя суткі знаходжання ў касы названых устаноў ці праз ашчадны банк.

Ад аплаты за рэгістрацыю вызваляюцца асобныя грамадзяне і групы, якія прыбываюць па запрашэнню для ўдзелу ў дабрачыннай, гастрольнай і навуковай дзейнасці, для аказання насельніцтву лячэбных паслуг. Выключэнне таксама складаюць транзітныя пасажыры, блізкія сваякі і дзеці ва ўзросце да 16 гадоў.

Органам унутраных спраў даецца права ажыццяўляць праверку выканання гэтага палажэння. Пры допушчэнні адміністрацыйнага ці крымінальнага правапарушэння рэгістрацыя ануліюецца, а прадаўжэнне тэрміну разглядаецца ў кожным канкрэтным выпадку.

БелаПАН.

Фестываль сяброў

5 студзеня ў Мінску адбылося адкрыццё фестывалю школьнікаў "Сяброўства".

У клубе "Юнацтва" сабраліся арганізатары фестывалю і прадстаўнікі дэлегацый — вучні старэйшых класаў з Санкт-Пецярбурга, Рыгі, Віцебска, Мінска, Гомеля, Брэсцкай вобласці. Яны выступілі з расказамі-інфармацыямі пра свае гарады, а таксама з канцэртнымі нумарамі. Наперадзе — сустрэча школьных каманд клуба вясёлых і знаходлівых, дыскатэкі, цікавыя экскурсіі.

Упершыню фестываль школьнікаў адбыўся 10 год таму ў горадзе Тарту і да распаду СССР паўтараўся штогод. Сёлета ж правядзенне фестываляў узнавілася.

Алена КЛІМЕНКА, ЧЗ-інфарм.

Калядны кашмар

У калядную ноч незвычайнае здарэнне адбылося ў адным з прыватных катэджаў Паўночнага пасёлка Мінска.

Грамадзянка В. заставалася ў хаце адна. Нібы ведаючы гэта, а 2-й гадзіне ў ейнае акно настойліва пагрукалі. Прачнуўшыся, яна засцераглася адчыняць. Тады грукат узмацніўся, зазвінела шкло і ў хату палезла нейкая жанчына ў адзенні Евы.

— Я іншапланецянка, я яшчэ не нарадзілася на гэтай зямлі.

Пацярпеўшая ўзняла лямант, але суседзі спалі моцна. Толькі бабулька П. з бліжэйшага дома абудзілася і дапамагла лямантаваць. На шчасце, гэты гоман пачулі ў праязджаўшай машыне ПМГ і парушальніцу спакою забралі да высвятлення асобы і медыцынскага агляду (па марозе ніхто ж здаровы ў купальніку не ходзіць).

Грамадзянцы В. давялося на рэшткі ночы зачыніць акно... падушкай і працягваць глядзець калядныя сны. Толькі ці не былі гэта суцэльныя кашмары?

Вітаўт МАРТЫНЕНКА, ЧЗ-інфарм.

Дзядам пасля шасцідзесяці ўваход забаронены!

Піць гарэлку, што па дзяржаўных цэнах, можна, аказваецца, толькі да шасцідзесяці гадоў.

Прынамсі, так лічаць у Віцебску. Жыхар горада Я.І.Мацвееў меў неасцярожнасць дажыць да васьмідзесяці гадоў ды яшчэ захацеў, небарака, адсвяткаваць юбілей. Калі ж зайшоў у магазін па гарэлку, там яму растлумачылі, што льготы ў яго ўзросце не прадугледжаны. Гарэлку па дзяржцане можна набыць толькі да шасцідзесяцігоддзя. А зараз, маўляў, дзед, купляй камерцыйную. І чаму стары не запасся спіртным яшчэ дваццаць гадоў таму? Праўду кажуць, наперад кінеш — ззаду знойдзеш.

Уладзімір МІХНО, ЧЗ-інфарм.

Курсы валют на 10 студзеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	4200	4450	2410	2555
"Белбізнесбанк"	4100	5000		

ПРАВІНЦЫЯЛЬНАЯ ХРОНІКА

Эх, і пракоцімся... па слізкім тратуары

У студзені новага года жыхары Асіповічаў набылі значна менш праязных білетаў на гарадскі транспарт, чым у мінулым месяцы. І не толькі з-за вялікага кошту.

Прычынай таму — праца гарадскіх аўтобусаў. Дакладней, яе якасць. Нярэдка гарадскі транспарт з-за сваёй няспраўнасці не выходзіць на маршруты, спазняецца. А днём з 9 да 12 гадзін маршрутныя аўтобусы № 2 і 3, згодна з графікам руху, наогул прастойваюць на аўтобуснай станцыі. Кажуць, з-за эканоміі паліва.

Ну, а церпяць з-за гэтага пасажыры. Працоўным некаторых прадпрыемстваў прыходзіцца адмерваць па 6—7 кіламетраў пешшу. Ды яшчэ па слізкай дарозе...

Іван СЦЯПУРА.

З'елі кіёскі "Саюздруку"

У Докшыцах непамерныя падаткі, якія склалі аж восемдзесят працэнтаў ад даходу, жыўцом праглынулі раённае аддзяленне "Саюздрук".

Як ні старалася тое гандляваць, нашпігаваўшы свае кіёскі рознаю камерцыйнаю драбязою, гэта іх не выратавала. Докшыцкі "Саюздрук" абанкруціўся, хоць і пералічыў у мясцовы банк пяць мільёнаў выручаных грошай. Цяпер яго кіёскі перададзены суседняму, Глыбоцкаму аддзяленню. Хто наступны?

Уладзімір МІХНО, ЧЗ-інфарм.

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

БНФ бачыць перспектыву ў выбарах

☐ Ліля ГРЫНЯВЕЦКАЯ, ЧЗ-інфарм

Візіт Прэзідэнта ЗША Біла Клінтана ў Мінск і нядаўняе падпісанне спікерам Шушкевічам Дагавора аб калектыўнай бяспецы ў рамках СНД сталіся прычынай наладжанай апазіцыяй Беларускага народнага фронту прэс-канферэнцыі.

Дзве вышэйназваныя падзеі маюць занадта вялікае значэнне для Беларусі (асабліва апошняя), каб іх не пачалі каменціраваць розныя палітычныя сілы рэспублікі. Станіслаў Шушкевіч, які доўгі час рашуча выступаў супраць Дагавора аб калектыўнай бяспецы і нават пагражаў вынесці гэтае пытанне на рэферэндум, раптам змяніў прынцыпы і "падмахнуў" паперу, якая, паводле ягоных жа слоў, можа давесці да пасылкі беларускіх хлопцаў у Таджыкістан. Зянон Пазьняк растлумачыў журналістам спікерскую нелагічнасць, як жаданне пайсці на ўсё, каб уратавацца ад магчымай адстаўкі (нагадаем, што парламенцкая фракцыя "Беларусь" зноў мае намер паставіць пытанне аб адстаўцы Шушкевіча адразу ж пасля зімовых вакацый). Невядома, ці пахваліць спікера за такі ўчынак парламенцкая большасць і ці даруе яму былую ўпартасць у гэтым пытанні. БНФ, мяркуючы па ўсяму, дараваць свайму даўнейшаму стаўленіку здраду інтарэсам Беларусі" (так адазваўся З.Пазьняк пра падпісанне дагавора) не збіраецца.

На думку апазіцыі, сітуацыя на Беларусі значна пагоршылася апошнім часам. І звязана гэта не толькі з глыбокім, справакаваным, паводле слоў БНФ, бяздарнай дзейнасцю ўрада эканамічным крызісам, але і з замахам на палітычную незалежнасць беларускай дзяржавы.

З падпісаннем дагавора фактычна скасаванымі аказаліся прынцыпы бяз'ядзернасці і нейтральнасці Беларусі, закладзеныя ў нашай Канстытуцыі, лічыць апазіцыя. Больш за тое. Інтэрфакс распаўсюдзіў заяву прэм'ера Кебіча, у якой ён лічыць цалкам магчымым уступленне Беларусі ў НАТО, калі такі крок першай зробіць Расія. "Што ж гэта такое,— абураўся Зянон Пазьняк, —спачатку Дагавор аб калектыўнай бяспецы, зараз — НАТО, а як жа быць з прынцыпам нейтральнасці і неўступлення ні ў якія ваенныя блокі?" (Дарэчы, сталыя ўдзельнікі Паўночна-атлантычнага блоку не вельмі спяшаюцца крыху пацясніцца, каб даць месца ў сваіх радах былым удзельнікам сацыялістычнага лагера. Замест паўнацэннага членства ў НАТО "блочнікі" прапанавалі "лагернікам" праграму "Партнёрства за мір" — кампраміс, які ўсходнееўрапейскія краіны палічылі новай рэзервацыяй).

Беларусь павінна шукаць падтрымку ў Еўропе, сказаў З.Пазьняк. Аднак апазіцыя збіраецца выкарыстаць шанц, звязаны з нядоўгім знаходжаннем амерыканскага прэзідэнта на беларускай зямлі. Клінтан пабудзе ў Курапатах, сустрэнецца з апазіцыяй і, магчыма, асабіста з ейным лідэрам. Прычым, ініцыятыва наконт апошняга, паводле слоў апазіцыі, зыходзіць з амерыканскага боку.

Акрамя вышэйназваных праблем, апазіцыя закранула на прэс-канферэнцыі пытанне аб'яднання грашовых сістэм Беларусі і Расіі, якое, на думку БНФ, мае цалкам палітычны характар, адкаменціравала палітыку ўрада, як здрадніцкую, і параўнала сітуацыю на Беларусі з перыядам разбору Рэчы Паспалітай у XVIII ст. На заканчэнне З. Пазьняк выказаў упэўненасць, што 1994 год стане апошнім годам наменклатуры. Пажывём — пабачым.

ДОБРЫЯ НАВІНЫ

"МЗХ" — "Зроблена ў Беларусі"

Здаецца, беларусы ўжо да ўсяго прывыклі, уваходзячы ў гэты славуты рынак. Нават не ведаючы замежных моў, мы свабодна чытаем на этыкетках тавараў "Made in Japan", "Made in Italy", "Made in Germany", "Сделано в СССР", навучыліся нават англамоўныя інструкцыі да складанай бытавой апаратуры адольваць без перакладчыка. А ці будзе ўсё гэта на беларускай мове?

Бадай, так. "Made in Belarus" ужо не здзіўляе тых, хто набываў тэлевізары "Віцязь", халадзільнікі "Мінск", брэсцкія трыкатажныя кашулі. Але Мінскі завод халадзільнікаў вырашыў сягнуць яшчэ далей. На прадпрыемстве для ўнутранага рынку распрацоўваюцца цалкам беларускамоўныя этыкеткі.

Хацелася б успрымаць як добры сімптом тое, што ганарлівым лэйблам "Зроблена ў Беларусі" першым пачне карыстацца прадпрыемства, якое дзякуючы сваёй адмысловай прадукцыі стала ўладальнікам XX міжнароднага прыза "Залаты трафей якасці".

Неблагім крокам усталявання самапавагі (дзякаваць Богу, ёсць за што) на МЗХ стане выпуск беларускамоўных кніжак-пашпартоў на прадукцыю, зробленую для ўнутранага рынку.

Хацелася б, каб неўзабаве гэтым шляхам пайшла ўся рэспубліка, каб, як у песні Зм.Бартосіка, за гонар лічылі напісаць па-беларуску свой лэйбл і іншыя фірмы з сусветнай славай. Уявіце сабе: "Відэаплэер "Соні". Зроблена ў Японіі. Інструкцыя па карыстанню..."

Вітаўт МАРТЫНЕНКА, ЧЗ-інфарм.

Мова здароўя

У Мінскім мединстытуце па ініцыятыве студэнтаў створана першая беларускамоўная група

— Як ні дзіўна, сёння мы карыстаемся падручнікамі, надрукаванымі на расейскай і...нямецкай мовах, — гаворыць трэцякурснік Алег Стасевіч, якому і належыць ідэя стварэння групы. — І гэта — пэўныя цяжкасці як для нас, так і для нашых выкладчыкаў. Аднак мы спрабуем знайсці выйсце са становішча. Сумесна з зацікаўленымі студэнтамі з хімічнага аддзялення БДУ, а таксама Сержуком Варыёцкім — пяцікурснікам нашага інстытута — я прымаў удзел у складанні і выданні руска-беларускага хімічнага слоўніка (1 000 слоў) і фізіялагічнага (3 000 слоў). На чарзе — падрыхтоўка фармакалагічнага слоўніка.

— Праз 4-5 гадоў вы атрымаеце дыплом урача. На якой мове вы будзеце размаўляць з пацыентамі, выключна на беларускай?

— На той мове, якую разумее хворы.

— А ці плануецца нейкае заахвочванне вашай групы?

— Мы атрымліваем "двайную стыпендыю". Адна — звычайная. Другую, дадатковую, нам у парадку дабрачыннай дапамогі штомесяц пералічвае фірма "Дайнова", якая з'яўляецца нашым спонсарам. Але ж я хачу падкрэсліць, што мы выбралі беларускую мову не дзеля матэрыяльных прывілей. Калі стваралася наша група, пра дадатковую стыпендыю ніхто нават не падазраваў.

Алена КЛІМЕНКА, ЧЗ-інфарм.

Дзевятае неба

«Еўраньюс». У Маскве ля расійскага Белага дома адбыўся мітынг нацыянал-патрыятычных партый. Прысутныя выступілі з патрабаваннем аднавіць дзейнасць расійскага парламента. Цікава, што сярод удзельнікаў мітынгу былі і тыя, хто ў кастрычніку мінулага года падтрымаў Ельцына і яго ўрад.

***

У Германіі адбылася дэманстрацыя пад чырвонымі сцягамі, прысвечаная памяці нямецкіх рэвалюцыянераў Карла Лібкнехта і Розы Люксембург, якія былі забіты 75 год таму, у 1919 годзе. Акрамя нямецкіх камуністаў, у дэманстрацыі прынялі ўдзел прадстаўнікі іншых сацыялістычных партый.

***

Польскі прэзідэнт Лех Валенса правёў некалькі дзён у Бруселі, дзе даў інтэрв'ю французскаму тэлебачанню. У гутарцы з тэлежурналістамі ён расказаў пра плануемы вайсковы саюз Польшчы з бліжэйшымі суседзямі — Венгрыяй і Славакіяй, а таксама асудзіў рэгіянальныя рэформы ў Расіі, якія прывялі да міжнацыянальных канфліктаў.

БІЗНЕС-КЛАС

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

АЖЫЯТАЖ НА ВАЛЮТНЫМ РЫНКУ

Бадай, самыя заўзятыя бальельшчыкі не сочаць за ходам фінальнай гульні сусветнага чэмпіянату па футболу з такой увагай і напружанасцю, як грамадзяне Беларусі — за курсам даляра. І нядзіўна: з апошніх дзён мінулага года і па сённяшні час даляр здае пазіцыі пункт за пунктам.

У краінах са сталым рынкам падзенне курсу даляра ў "міжгоддзі" — справа звычайная. У канцы года прадпрыемствы павінны разлічыцца з банкамі за крэдыты, а ў першыя дні новага года — заплаціць падаткі дзяржаве. Крыніцай сродкаў, як правіла, з'яўляюцца валютныя рэсурсы. І Беларусь — не выключэнне. Аднак гэта адна з прычын падзення даляра. Другая...

Валюта вельмі чуйна рэагуе нават на чуткі, не гаворачы пра афіцыйныя заявы кіраўнікоў краіны. Таму валютны рынак Беларусі заліхарадзіла менавіта з-за падпісання 5 студзеня г.г. Вячаславам Кебічам на перагаворах з Барысам Ельцыным і Віктарам Чарнамырдзіным заявы аб аб'яднанні грашовых сістэм Расійскай Федэрацыі і Рэспублікі Беларусь, а таксама пра абмен нацыянальных грошай 1:1.

Ва ўсякім разе, нягледзячы на адсутнасць поўнай яснасці з уваходжаннем Беларусі ў рублёвую зону, буйныя ўладальнікі даляраў зараз "скідваюць" валюту вельмі актыўна. У выніку курс наяўнага даляра зараз хістаецца недзе каля 4400 "зайчыкаў". Больш канкрэтны курс "зялёных" будзе высветлены сёння на чарговых таргах міжбанкаўскай валютнай біржы. Няма ніякага сумнення, што падзенне працягнецца. А пакуль, у прыватнасці камерцыйны банк "Беларусь" выкарыстоўвае сітуацыю на свой лад: учора ён купляў (але не прадаваў) наяўны даляр ЗША за 1242 беларускія рублі.

Прагназіраваць далейшую сітуацыю ў Нацыянальным банку Рэспублікі Беларусь ніхто не пажадаў: маўляў, зараз гэты занятак занадта няўдзячны.

ФАКС ФАКСУ НЕ РОЎНЫ

На сённяшні дзень тэлефаксы з'яўляюцца адным з самых аператыўных сродкаў, каб перадаць пісьмовыя звесткі. Аднак пры набыцці факсімільнага апарата памятайце, што ён можа не адпавядаць патрабаванням агульнай аўтаматызаванай сеткі сувязі. Падключэнне такога факса можа не толькі сапсаваць яго, але і парушыць тэлефонную сетку. Таму абавязкова звяртайце ўвагу на наяўнасць сертыфікату якасці пры набыцці факсавых апаратаў.

Прапануем спіс факсімільных апаратаў, якія адпавядаюць патрабаванням сеткі агульнага карыстання.

AF-300-1
AEG OLYMPIA 330,350
ADLER FX 905
ALFA 350
ALCATEL 3610, 3612
AMSTRAD 9600
ATINA FACT 1000
ARTEC ARFAX 1000, ARFAC 2000
ARFAX 2000
AUDIIOVOX 1000, 2000, 3000
AVATEX EAFAX 100, EFAX 105
BELL 1500
BROKSONIK-4500
BONDNELL-100
BROTHER FA 100, FA 150, FAX-160, FA 270
B.T.T. 1010
CAFAX HS-100
CANON FAX 15 CD. FAXFHONE 40/50, FAX 80, FAX 110, FAX 170, FAX 210, FAX 220, FAX 250, FAX 260, FAX 270, FAX 320, FAX 350, FAX 410, FAX 450, FAX 630, FAX 730, FAX 750, FAX 760, FAX 770, FAX 8.
DATAFAX 2000
DAEWOO DF-88
DYNAFAX 1000
EFAX EF-110, 100, EF-330
EPSON FAX 1000, 2000

Вера ПАЛЯКОВА, ЧЗ-інфарм.

ХТО СТАНЕ ГАСПАДАРОМ У "СТАРЫМ ЗАМКУ"?

Шыкоўны маладзечанскі рэстаран "Стары замак" хутка стане, магчыма, прыватным.

У першы дзень старога Новага года, 14 студзеня, у Маладзечна пройдзе аўкцыён па продажу нерухомасці, які праводзіць Заходняя біржа нерухомасці. Акрамя названага рэстарана (стартавая цана — 1 мільярд 152 мільёны рублёў), з малатка пойдуць гасцініца ў Радашковічах (54,2 мільёна), вінна-гарэлачны магазін (35 мільёнаў) і два магазіны харчовых тавараў. Аўкцыён праводзіцца на конкурснай аснове. Гэта значыць, што ў дадзеным выпадку грошы, прапанаваныя патэнцыяльным пакупніком, будуць не самым рашаючым фактарам. Кожны з удзельнікаў таргоў павінен будзе ўнесці прапановы па найлепшаму, на іх погляд, выкарыстанню выстаўленых аб'ектаў. І толькі тады, калі конкурсная камісія палічыць, што адразу некалькі праектаў маюць аднолькавую вартасць, пераможа больш пухлы кашалёк.

Сяргей ВІШНЕЎСКІ.

"ПАС" — палітыка-аналітычная служба

Клінтан едзе на Усход

□ **Аляксандр ГРАЧ, палітолаг**

Новы год, здаецца, ізноў паставіў Еўропу ў цэнтр амерыканскай палітыкі. Аб гэтым сведчыць маючы адбыцца візіт прэзідэнта ЗША Біла Клінтана ва Усходнюю Еўропу, у тым ліку і на Беларусь.

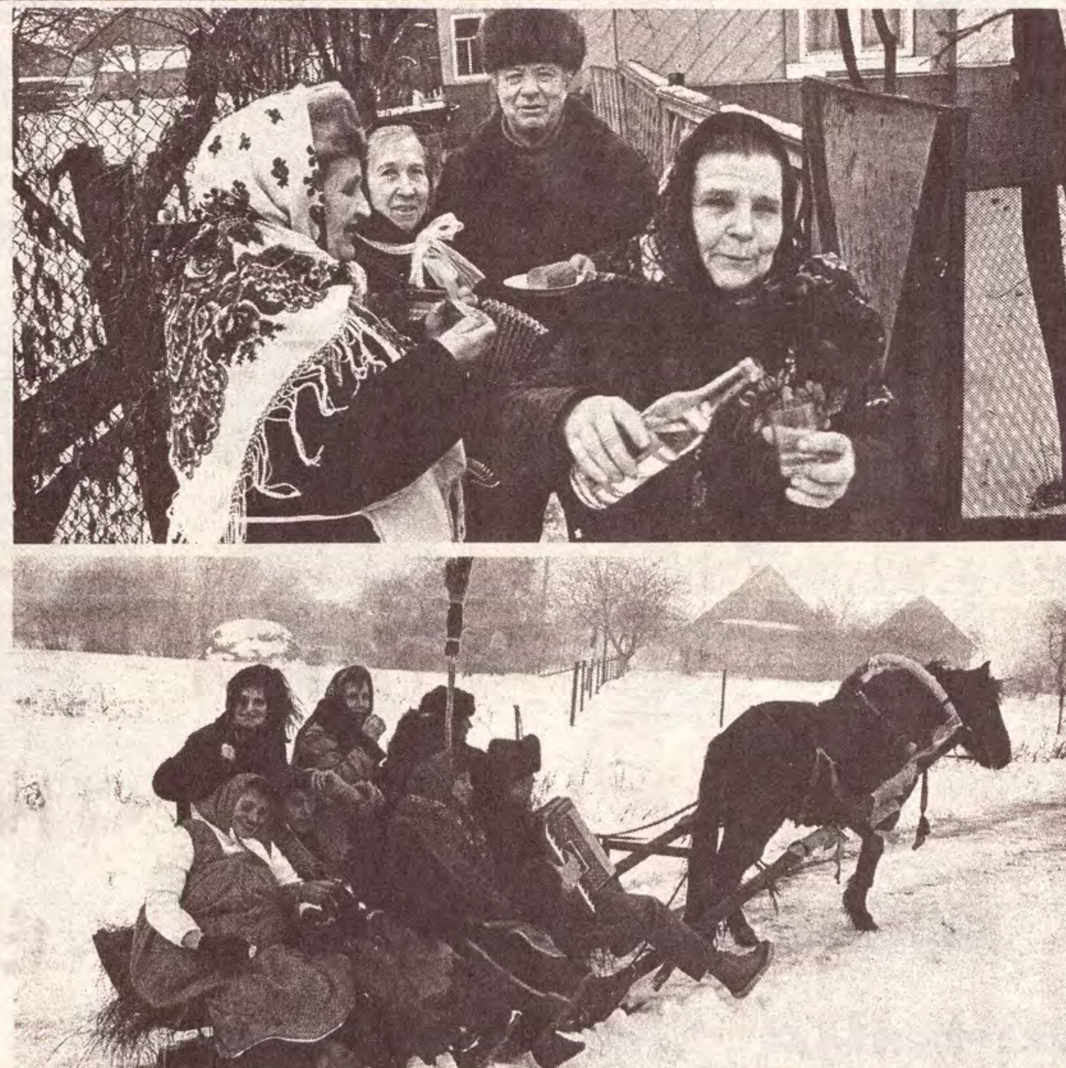
Амерыканскі прэзідэнт едзе ва Усходнюю Еўропу па дзвюх асноўных прычынах. Па-першае, патрабуе вырашэння пытання аб стратэгічнай ядзернай зброі былога СССР. Як вядома, гэтая зброя аказалася на тэрыторыі Расіі, Украіны, Казахстана і Беларусі. Наша рэспубліка даволі хутка ад яе адмовілася. Украіна пайшла па шляху пошуку больш надзейных гарантый бяспекі і патрабуе значнай кампенсацыі за ядзерную зброю. Перамовы па гэтаму пытанню ідуць вельмі цяжка. ЗША зацікаўлены ў тым, каб ядзерная зброя засталася толькі ў Расіі, паколькі так лягчэй яе кантраляваць. Аднак можна зразумець і пазіцыю Украіны. У рэспубліцы закладваюцца асновы знешняй палітыкі. І вельмі важна вызначыць, у якім статусе Кіеў папоўніць сям'ю еўрапейскіх краін. Думаецца, што ўкраінскі прэзідэнт даб'ецца сур'ёзных кампенсацый за згоду на ліквідацыю ядзернай зброі.

Другая прычына, па якой Б.Клінтан едзе на ўсход Еўропы, звязана з жаданнем асабіста пераканацца, што нядаўнія парламенцкія выбары ў Расіі не змянілі сітуацыю настолькі радыкальна, каб можна было штосьці мяняць у вядомай палітычнай канцэпцыі ЗША адносна міру ў Еўропе. Нагадаем, што, згодна з гэтай канцэпцыяй ("Партнёрства ў імя міру"), стары кантынент падзяляецца на тры часткі: краіны НАТО, бяз'ядзерную зону краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, Расію. Каб дагадзіць Маскве, ЗША прыклалі вялікія намаганні ў адносінах да краін Усходняй Еўропы. Праводзілася тактыка стрымлівання іх уступлення ў НАТО. Перамога партыі У.Жырыноўскага на парламенцкіх выбарах у Расіі паказала еўрапейцам, наколькі небяспечны характар у хуткім часе можа набыць палітыка Масквы. Аб жаданні ўступлення ў НАТО заявілі афіцыйныя асобы Польшчы, Чэхіі, Славакіі, Венгрыі, Румыніі, Літвы. Асаблівую актыўнасць праяўляе Польшча, паколькі яна мае гістарычны ўрок існавання паміж дзвюма краінамі, дзе пастаянна праяўляліся ідэалогіі тэрытарыяльнай экспансіі.

ЗША не зацікаўлены ў новым усходнееўрапейскім таталітарызме. Тым больш у такой краіне, як Расія. Аднак уся праблема еўрапейскай палітыкі заключаецца ў тым, наколькі рэальна амерыканская адміністрацыя ацэніць становішча ў Расіі.

Пэўныя ўдакладненні ў гэта можа ўнесці кіраўніцтва Беларусі, паколькі амерыканскі прэзідэнт пабывае і ў Мінску. Напярэдадні яго візіту беларуская дэлегацыя ў Маскве вырашыла праблемы, звязаныя з аб'яднаннем грашовых сістэм Беларусі і Расіі. Каб паскорыць пагадненне, С.Шушкевіч падпісаў дагавор аб калектыўнай бяспецы. Беларусь, такім чынам, усё больш уцягваецца ў сферу расійскай палітыкі. Дзякуючы яе намаганням Расія не застанецца адна ў Еўропе. Беларусь стане своеасаблівым эканамічным і ваенным буферам паміж краінамі НАТО і новай Расіяй. Наколькі наша рэспубліка здольна справіцца з такой роляй — пакажа час. Ва ўсякім разе падзел Еўропы пасля падпісання Беларуссю дагавора аб калектыўнай бяспецы адбыўся. На гэты конт не можа існаваць ілюзій, але ЗША далёка знаходзяцца ад еўрапейскіх спраў. Наколькі амерыканскаму прэзідэнту ўдасца да іх наблізіцца — пакажуць перамовы.

■

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

На гэты раз вясёлае свята ў вёсцы Юркаўшчына працягвалася да раніцы.

Фота Аляксандра КУШНЕРА.

ЗАМАЛЕЎКІ З НАТУРЫ

□ **Уладзімір БЕРАСНЕЎСКІ**

Беспрацоўны Генусь

Неяк пазнаёміўся з дваццацівасьмігадовым беспрацоўным Генусем К. Беспрацоўны як беспрацоўны. Адразу скажу, што пра такіх не пішуць у крымінальнай хроніцы: "У нигде не работающего воры завладели обманным путем... миллионами".

У Генуся мільёнаў няма. Ён ціха, саматугам зарабляе сабе сякія-такія грошы на жыццё і таму махляроў не баіцца. Але баіцца рыбнагляду і міліцыі Генусь запэўнівае мяне, што "нигде не работающих" мільянераў, напэўна, няшмат, таму пра іх так і пішуць. А вось такіх як ён, у падраных чаравіках дзесяцігадовай даўнасці, у дрэннай вопратцы, галодных, без уласнага кутка зараз у нас, можа, калі не армія, дык палкі, ці дывізія.

Казаў ён мне гэта старанна пералічваючы "вавёрачкі", якіх у яго ледзь хапіла на бяляш у буфеце на аўтавакзале "Усходні" — адтуль мы ехалі на вадаём. Я — адпачыць, пахадзіць з вудаю. Генусь — на працу, з "павуком", які быў старанна схаваны ў брызентавы чахол — не дай Бог дзяжурны міліцыянер заўважыць, пацягне ў пакой, аштрафуюць, снасць адбяруць. А тады што? Штраф плаціць няма чым, а новую снасць зрабіць няпроста...

А пазнаёміўся я з ім выпадкова. Лавіў рыбу на адным вадаёме за горадам. Заўважыў, што ад мяне ў кустах з "павуком" чалавек хаваецца. Відаць, я заняў яго месца, бо ён хутка выйшаў, зразумеўшы, што я не з рыбнагляду. Разгаварыліся...

Пасля не адзін раз стаялі ля вады побач. Гэта я расказаў яму пра "нигде не работающих" мільянераў, калі ён прызнаўся, што не мае пэўнага занятку. Ён усміхнуўся: не ведаў гэтага, газет не чытаю, не выпісваю і не купляю. Дорага. Ды і не паверыў мне: "Як гэта нідзе не рабіць, і жыць прыпяваючы? Ды сёння быць беспрацоўным — жах! Гэта вельмі і вельмі страшна..."

Вось тут я нібы не пагадзіўся. Маўляў, дзяржава ў нас гарантуе беспрацоўным пэўную дапамогу. І наогул, што можа быць лепш? Ты ні ад каго не залежыш, табе падораны лёсам найвялікшы дар прыроды — свабода! Жыві і радуйся.

Генусь паглядзеў на мяне, як на дзівака, мякка кажучы, а потым:

— Калі сур'ёзна, праз нейкі час падоранай мне дзяржавай свабоды, як ты кажаш, я застаўся поўнасцю без усялякіх сродкаў існавання. У мяне было пачуццё, што рушыцца свет. А што яшчэ можна адчуваць, калі дзяржава, у якой ты жыў і на якую працаваў, і без перабольшання для якой нямала зрабіў, раптам нібы вырашыла цябе зажыва пахаваць?

Генусева выказванне скаланула праматой і болем: нібы дакрануўся да аголенага электрычнага дроту: "...зажыва пахаваць..." Потым зразумеў: у Генуся, хай скажоны абставінамі, у якіх апынуўся, але свой погляд на ўсё, што сёння адбываецца. Вядома, увогуле сумленнаму (браканьерства — вымушаны занятак, каб хоць неяк выжыць) маладому чалавеку, які зараз сапраўды стаў непатрэбным дзяржаве, вельмі цяжка маральна. Ён імкнецца па-свойму асэнсаваць сваё становішча ў тым жыцці, якое віруе навокал, але знайсці сабе там годнае месца, якое б адпавядала яго разуменню сумленна зарабляць грошы, не можа. І калі чуе, як некаторыя палітыкі запэўніваюць, нібы беспрацоўе неабходна пры рыначных адносінах, што яно нібы садзейнічае лепшаму жыццю народа ў будучым, што гэта прыкмета цывілізацыі, то ўспрымае як здзек сытых з галодных, маёмных над немаёмымі. Мала таго — як здзек тых, хто невядома якім чынам паспеў ужо прысвоіць, паводле меркаванняў Генуся, вынікі працы цэлых пакаленняў людзей, а цяпер у сваё апраўданне падманвае іх рознымі байкамі пра лепшае жыццё ў нейкім там рынку. Але ж людзі, ужо даўно нікому на словы не вераць. І наогул Генусь лічыць, што дзяржава знарок адлучае ад вытворчасці свае працоўныя рэсурсы, каб даць рынак збыту прадукцыі іншым дзяржавам. Чаму, таксама не ведае. Можа, пытае ён, каб прынізіць свой народ?

Давай памяркуем, кажа ён, мяне асабіста возьмем...

Раней Генусь працаваў на дзяржаўным прадпрыемстве. Добра па тым часе зарабляў — па 300 і больш рублёў у месяц. Жыў у заводскім інтэрнаце. Грошай хапала, каб прыстойна апрануцца, схадзіць у кіно, у тэатр, на танцы, час ад часу ў кафэ з дзяўчынай. Пры гэтым ён кожны месяц адкладваў нешта на ашчадную кніжку. І сума там сабралася па тым часе, ва ўсякім разе для простага рабацягі значная — 8 тысяч. Стаяў на чарзе на кватэру (а што, кажа, узносы розныя плаціў, не задарма і тады давалі), якую, паводле яго разлікаў, вось-вось атрымаў бы. Да гэтага часу, каб усё было як раней, ажаніўся б, меў сям'ю, быў бы, як кажа, чалавекам! І раптам...

Стаўшы беспрацоўным, перажыўшы нешта накшталт свайго пахавання, расзлаваўшыся на дзяржаву, якая пазбавіла яго сродкаў да існавання, ператварыла ў пыл грошы на ашчаднай кніжцы, адабрала многія гарантаваныя сацыяльныя правы, Генусь адчуў, што зараз нікому не патрэбны. Таму ён нават пагрэбаваў рэгістраваць сваё беспрацоўе, настолькі вялікай была крыўда. Ён страціў упэўненасць у заўтрашнім дні і наогул нічога светлага і ўцешнага ў далейшым сваім жыцці не бачыць. Кажа, калі б у горадзе не жыў яго састарэлы дзядзька (у таго аднапакаёўка, прытуліў), дык наогул быў бы Генусь бомжам.

Мінулае Генусь успамінае ахвотна і не спяшаецца асуджаць яго, тым больш ахайваць. Яму, кажа, усё роўна, хто кіраваў, кіруе, або будзе кіраваць дзяржавай — дэмакраты, камуністы або яшчэ хто. Галоўнае, каб яны далі магчымасць працаваць, каб ён быў упэўнены ў сённяшнім і ў заўтрашнім. Бо без работы, як пераканаўся Генусь, чалавек не можа жыць. Наогул без працы ён ніхто, дзе там ужо "людзьмі звацца"...

Генусь кажа, што раней, напрыклад, чалавека нават прымушалі працаваць, калі не хацеў. І гэта, па яго меркаванню, выдатна...

Генусь яшчэ не знайшоў формы, праз якую б мог выказаць дзяржаве сваю крыўду, але кажа, выказвай яе, не выказвай, нічога гэта не зменіць. Чаму? Таму, пераканаўся на з асабістым вопыце, з чалавекам зараз наогул ніхто не лічыцца, нікому сёння няма сапраўднага клопату да таго, хто жабрак па сваёй або не па сваёй волі. Сёння, сцвярджае ён, наогул заганна быць сумленным. Дык вось, калі зыходзіць з гэтага, Генусь пакрыўджаны незаслужана. Ён не ўдзельнічае ні ў якіх акцыях, што праводзіць дзяржава, і не збіраецца гэта рабіць. Сказаў, што нізашто, ніколі не пойдзе галасаваць ні за якіх дэпутатаў і ні за якія партыі і франты, менавіта таму, што нікому няма да яго справы.

А сёння, каб не памерці з голаду, Генусь, як я ўжо казаў, вымушаны зарабляць свой хлеб браканьерствам. Ён ведае, што гэта дрэнна, але ж іншага выйсця пакуль не бачыць. Разумее, між іншым, што не ўсе браканьеры беспрацоўныя, і не для ўсіх гэты занятак — адзіная магчымасць выратавацца. Тут і падлеткі, і сытыя аматары лёгкай юшкі, і пенсіянеры, якім таксама не хапае, як і Генусю, на жыццё.

Работа яго вельмі цяжкая. Трэба сетку (павук), прымацаваную на доўгім шасце, сотні разоў апусціць у ваду і падняць, каб у ёй затрапятала якая рыбіна. Ловіць ноччу, у гадзіны, калі рыба варушыцца, і днём, летам і зімой... Часам бывае, тыднямі нічога не трапляе. А, здараецца, нячаста, праўда, за ноч, раніцу і вечар можна падняць кілаграмаў 7—8. Больш Генусь не лавіў. Як бы там ні было, у мінулым месяцы Генусь за рыбу атрымаў каля дваццаці тысяч рублёў. Бывае, больш, бывае, і менш. Сам рыбу не прадае. Ля магазінаў збывае стары дзядзька. Прадае значна танней, чым каштуе ў магазіне. Чаму стары? Ды не так небяспечна. Генусь спрабаваў сам, але мясцовыя бамбізы-алкашы, таксама беспрацоўныя, патрабавалі грошы, часам адбіралі і іх, і рыбу. Ды Генусю і працаваць кожны дзень трэба, часам ён дае сабе выхадны ў якую нядзелю. Чаму? Ды каб прайсці па горадзе, апрануўшы лепшае, што засталося з тых часоў. Часам хочацца паглядзець, як весяляцца багатыя, паўзірацца на дзяўчат, паўздыхаць: сям'і ўжо не створыш — каму патрэбен малады жабрак?..

Вось тут я і спытаў у яго, а што ён думае пра равеснікаў, сваіх багатых равеснікаў? Неяк сам казаў, што ёсць знаёмыя, якія, як і ён, былі беспрацоўнымі, а потым знайшлі вартую справу. Казаў жа, што той-сёй з іх ужо купіў кватэру, інамарку, пабудаваў дачу-гмах ці будуе і зусім не шкадуе, што так атрымалася. І ўвогуле, чаму ён, як стаў беспрацоўным, не паспрабаваў (калі не мог уладкавацца па спецыяльнасці на іншае дзяржпрадпрыемства) заняцца якой камерцыяй або яшчэ чым, што б дазволіла яму, як і раней, "людзьмі звацца"? Маўляў, для маладога чалавека сёння вялікае поле дзейнасці. Можна, напрыклад, займацца спекуляцыяй, як узаконенай, скупкай і перапродажам валюты, быць ахоўнікам у багатых, адкрыць камерцыйны кіёск, словам, праявіць ініцыятыву і... ці проста стаць нейкім "не работающим" мільянерам.

— Як? — нібы здзівіўся ён, не ўлавіўшы адпаведнай інтанацыі. — Я такім шляхам не змагу зарабляць сабе на жыццё. Я прывык зарабляць сумленна, нікога не падманваючы, нічога чужога не прысвойваючы. А гэта можна толькі на дзяржаўным прадпрыемстве. Мне падабаецца рабіць для грамадства, і каб яно мне за гэта плаціла. Я грамадству — яно — мне. Бо ўсяго толькі дзяржава можа даць, як давала раней. І я, як грамадзянін, хачу каб дзяржава вярнула мне гарантыю на працу, наогул усе мае ранейшыя рэальныя правы.

Што тут можна было яму сказаць?

Падумаў: у асобе Генуся, такіх як ён беспрацоўных вымалёўваецца чалавечая трагедыя нашага сённяшняга жыцця. Выразна сутыкаюцца старыя, звыклыя і новыя, непрывычныя, многімі не прымальныя адносіны грамадства да працы, у ранейшым яе паняцці, і чалавека — вытворцы наогул — у сённяшнім. Тут абвастраюцца для многіх паняцці праца "сумленная" і "несумленная".

Але, у чым жа віна Генуся? У тым, што ён з дзяцінства шчыра верыў усяму, чаму вучыла тагачасная дзяржава? А можа, зусім не дрэнна, што яго (нас) некалі вучылі сапраўды жыць сумленна, працаваць для сябе і грамадства? Чую галасы: гэта быў усеагульны падман. Маўляў, не трэба было ўсё таму ж Генусю ўспрымаць на давер.

Можа і так, хаця... Тысячы, мільёны людзей у тагачаснай дзяржаве жылі па іншых, чым цяпер, законах. Яны лічылі гэта сумленным. І сённяшнія рэзкія змены ў грамадстве для многіх абярнуліся ўласнай трагедыяй. І дрэнна, што мы часам з гэтым не лічымся.

Падумалася: можа быць трагедыя Генуся і такіх, як ён, якраз у тым, што дзяржава, распачаўшы рэформы, як след не падумала пра тое, што ў працэсе ў многім не абгрунтаваных змен асноўная маса насельніцтва стане бяднейшай, шмат што страціць і ў матэрыяльным і ў духоўным плане, адчуе сябе лішнім? Сапраўды, як сябе можа адчуць чалавек, у якога забралі рэальнае гарантаванае права на працу, як аснову жыцця?

Многія страцілі работу, сапраўды сталі жабракамі. Яны недаядаюць, не маюць жылля і не бачаць у будучым нічога светлага для сябе. І разам з тым яны бачаць, як жывуць новыя ўладары жыцця, многія з якіх сапраўды нічога карыснага для грамадства не робяць. У Генуся, напрыклад, розум бунтуе: як так можна? Асабіста яму няпроста, а многім і немагчыма змірыцца з усім гэтым. Гэтыя людзі не могуць зразумець, што як бы сёння ім цяжка ні было, але ўжо няма вяртання назад, ды і не будзе. Не разумеюць, што грамадства што б ні казалі, усё ж рухаецца наперад, хоць і па іншых законах.

Асабіста я не спяшаўся б асуджаць Генуся і яму падобных. Не спяшаўся б рабіць іх ворагамі рэформ, як часам можна пачуць ад тых, хто ўжо ва ўсім, ці ў многім, знайшоў сябе ў новым часе. Асабіста я перш за ўсё падумаў бы, што для дзяржавы, для грамадства, тым больш нашага, не можа і не павінна быць лішніх людзей. Я не асмеліўся б патрабаваннямі новага апраўдваць трагедыю некаторых слаёў насельніцтва, нашых грамадзян, якія цяпер не ведаюць, як быць. І, можа, каб была такая магчымасць, сказаў бы некаторым палітыкам: а ці ўсё мы робім правільна, калі бяздумна растрачваем сапраўды вытворчы людскі патэнцыял, скажам, у асобе такіх, як Генусь? Відаць, пры ўсіх нашых добрых памкненнях, трэба на справе, а не на словах думаць пра людзей, якія стваралі асноўныя багацці краіны. Бо рэформы, несумненна, апіраюцца на створанае імі.

■

100 артыкулаў

ДУХАВЕНСТВА НА

(канец XVIII

ГРЫГОР'ЕВА Валянціна Васільеўна — старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Беларусі, кандыдат гістарычных навук. Аўтар звыш 60-ці навуковых і навукова-папулярных артыкулаў. Займаецца даследваннем ролі хрысціянскай царквы ў грамадскім жыцці Беларусі ў другой палове XIX — пачатку XX ст.ст.

ФІЛАТАВА Алена Мікалаеўна — навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Беларусі. Аўтар каля 40 навуковых і навукова-папулярных артыкулаў. Даследуе палітычную і царкоўную гісторыю, гістарычнае краязнаўства другой паловы XVIII—XIX ст.ст.

Першы ўсерасійскі перапіс 1897 г. паказаў, што духавенства з'яўлялася адной з самых адукаваных частак грамадства Беларусі. На працягу ўсяго XIX ст. дзейнасць духавенства працякала даволі супярэчліва. Яно, як у люстэрку, адлюстроўвала ўсе тыя праблемы, што адбываліся ў той час у грамадстве. Насельніцтва беларускіх губерняў адрознівалася рэлігійнай стракатасцю. Гэта быў час, калі адны канфесіі паступова страчвалі сваю магутнасць і ўплыў на жыхароў беларускіх губерняў, другія — наадварот, набіралі моц, трэція — зыходзілі ў нябыт. Разам з гэтым мянялася і становішча служыцеляў розных канфесій. А было іх на Беларусі нямала: праваслаўе, стараверства, каталіцтва, пратэстантызм, іўдаізм і іслам.

У канцы XVIII ст. у сувязі з падзеламі Рэчы Паспалітай і адыходам беларускіх зямель да Расійскай імперыі пануючай канфесіяй стала праваслаўе. Але на першым часе гэта адчувалася толькі па адносінах паміж дзяржавай і царквою. Уплыў праваслаўных святароў на беларускае насельніцтва заставаўся невялікім, бо колькасць вернікаў, што належалі да гэтай канфесіі, была мізэрнай. Так, да 1771 г. у Вялікім княстве Літоўскім існавала ўсяго адна Беларуская праваслаўная епархія, якая падпарадкоўвалася Маскоўскай патрыярхіі. У епархіі была толькі адна семінарыя з нізшымі класамі, адчыненая ў 1757 г. у Магілёве. Пасля трох падзелаў Рэчы Паспалітай у 1796 г. у Беларускай епархіі было 385 цэркваў, а ў Мінскай (у яе ўваходзіла тэрыторыя Міншчыны, Віленшчыны і Гродзеншчыны) — 251, і былі 34 праваслаўныя манастыры (з іх толькі 3 жаночыя).

Значна павялічылася колькасць праваслаўнай паствы пасля далучэння уніяцкай царквы да праваслаўнай. Зразумела, узрасла і колькасць святароў. Распачаліся доўгія спрэчкі паміж дрэўнеправаслаўнымі і ўз'яднанымі.

Загадам ад 25 снежня 1841 г. усе нерухомыя населеныя маёнткі праваслаўнага духавенства перадаваліся ў нагляд і кіраванне Міністэрства Дзяржаўных маёмасцяў. Загадам ад 29 ліпеня было ўведзена палажэнне духавенства Заходняга краю. Усе прыходы ў залежнасці ад колькасці прыхаджан падзяляліся на 7 класаў. У прыходзе 1 класа святар атрымліваў 180 рублёў срэбрам, дыякан — 80, дзяк — 40, панамар — 32. У прыходзе 7 класа свяшчэннік меў 100 рублёў, дзяк — 40. Прычтам сельскіх прыходаў выдзялялася 33 дзесяціны зямлі. Зямлю павінны былі апрацоўваць прыхаджане. На іх жа было ўскладзена ўзвядзенне царкоўных будынкаў, забеспячэнне палівам.

Зрухі, якія пачалі пакрысе адбывацца ў расійскім грамадстве ў 60-я гады, не маглі не закрануць і праваслаўнае духавенства. Перш за ўсё гэта былі захады, накіраваныя на пераадоленне іх замкнёнасці. У 1863 г. навучэнцам духоўных семінарый дазвалялася паступаць ва універсітэты (праўда, уведзеныя ў далейшым абмежаванні практычна спынілі гэты працэс). У 1864 г. дзеці духоўных асоб атрымалі права паступаць у гімназіі, у 1866 г. — у ваенныя вучылішчы. З 1867 г. у духоўныя семінарыі маглі паступаць усе без выключэння праваслаўныя.

Урадавая палітыка, накіраваная на распаўсюджанне ў беларускіх губернях праваслаўя на працягу ўсяго XIX ст., прыводзіла да таго, што колькасць цэркваў у праваслаўных прыходах пастаянна расла. На гэты працэс нават не паўплываў закон 16 красавіка 1869 г. аб пераглядзе прыходаў і царкоўных прычтаў, які прадугледжваў змяншэнне колькасці прыходаў і скарачэнне штатаў прычтаў. І калі на пачатку 60-х гадоў у чатырох праваслаўных епархіях, што абдымалі беларускія губерні (Літоўскай, Мінскай, Магілёўскай, Полацкай) дзейнічала 2826 цэркваў, то напачатку 70-х гадоў іх было 3039, 80-х — 3211, 90-х — 3793. Разам з гэтым павялічвалася пастаянна і колькасць служыцеляў праваслаўных цэркваў. У 1892 г. у беларускіх губернях іх было: протаіерэяў — 104, свяшчэннікаў — 1924, протадыяканаў, дыяканаў, паддыяканаў — 234, псаломшчыкаў, прычэтнікаў, пеўчых, званароў, вартаўнікоў — 1991.

Зусім іншыя працэсы адбываліся ў каталіцкай канфесіі. 22 лістапада 1773 г. загадам Кацярыны II была ўтворана Беларуская каталіцкая епархія з цэнтрам у Магілёве. 6 лютага 1774 г. у жалаванай грамаце епархіі сцвярджалася аб "адпраўленні і нічым не абмежаванай свабодзе ў публічным адпраўленні веры". Але чым далей, тым больш праяўляліся імкненні царскага ўраду да змяншэння ўплыву каталіцкага касцёла на насельніцтва і іншыя канфесіі. Загад ад 25 кастрычніка 1807 г. забараняў каталіцкаму духавенству "дапускаць уніятаў да рымскай царквы", ад 16 лютага 1825 г. — за духавенствам зберагаўся дзесяцінны збор. У тых жа маёнтках, дзе прыхаджанамі былі праваслаўныя, збор пераходзіў на карысць праваслаўнага духавенства. Паўстанне 1830—31 гг. выклікала закрыццё многіх каталіцкіх кляштараў і касцёлаў, служыцелі якіх былі замешаны ў ім.

Значныя страты панесла каталіцкае духавенства пасля паўстання 1863 г. Сярод тых, хто быў прыцягнуты да адказнасці за ўдзел у паўстанні, духавенства складала 2,2 працэнта. Сярод іх 8 ксяндзоў (Ішора, Зямацкі, Дайлід, Гаргас, Фалькоўскі, Нарэйка, Рачкоўскі, Мацкевіч) былі прыгавораны да пакарання смерцю, 36 сасланы на катаржныя работы. Дзесяткі ксяндзоў ссылаліся ва ўнутраныя губерні Расіі, былі пазбаўлены сана або панеслі іншыя пакаранні. Пачалі закрываць касцёлы і кляштары. За 1864—1867 гг. у Віленскай і Гродзенскай губернях іх было скасавана 140. У большасці выпадкаў скасаваныя касцёлы ператвараліся ў праваслаўныя цэрквы.

Пасля паўстання 1863 г. агульнарасійскія законы ў адносінах да каталіцкага духавенства былі дапоўнены шэрагам распараджэнняў: аб забароне назначаць ксяндзоў без згоды губернатара на вышэйшыя духоўныя пасады і законавучыцелямі; аб забароне заштатным ксяндзам адвольнага адпраўлення богаслужэння ў хрысціянскіх адправаў; аб забароне будаваць на палях і дарогах крыжоў і свяшчэнных абразоў без дазволу грамадзянскага начальства і інш.

Святары, што былі высланы ва ўнутраныя губерні Расіі, знаходзіліся пад наглядам паліцыі. У 1872 г. ім было "высачайша дазволена" займаць прыходскія пасады. Аднак пры гэтым начальнікі ўсіх губерняў атрымалі распараджэнне міністра ўнутраных спраў, якім прадпісвалася допускаць ксяндзоў да іх толькі з дазволу "міністра ўнутраных спраў і 3-га аддзялення Асабістай Яго Імператарскай Вялікасці Канцыляры і з тым, каб асобы гэтыя не вылучаліся настаяцелямі, а толькі вікарнымі, і знаходзіліся пад наглядам іх духоўнага начальства і сакрэтным наглядам паліцыі".

Парафіяльнае духавенства (па ўказу 1843 г.) дзялілася на 5 класаў у залежнасці ад памераў парафіі, колькасці вернікаў. Плата адпаведна складала: 600, 500, 400, 275, 230 рублёў. Незалежна ад платы парафіяльны ксёндз па штату атрымліваў 33 дзесяціны зямлі. Калі зямлі было менш, выплачвалася спецыяльная дапамога.

* * *

Да 1839 г. большасць сярод беларускага насельніцтва складалі уніяты. На пачатку XIX ст. яны аб'ядноўваліся ў 4 епархіі: мітрапаліцкую з цэнтрам у Вільні, архіепіскапскую — у Полацку, дзве епіскапскія — Брэсцкую і Луцкую. У 1823 г. у Віленскай епархіі было 304 царквы, 29 465 прыхаджан, 350 святароў, у Брэсцкай — 549 цэркваў, 533 943 прыхаджан, 675 святароў; у Полацкай — 463 царквы, 538 908 прыхаджан, 500 святароў.

З 1801 г. ва уніяцкай царкве пачалася ўнутраная барацьба паміж свяшчэннікамі і манаскім духавенствам. Прадстаўнікі інтарэсаў белага духавенства аб'ядналіся ў капітулы, якія супрацьдзейнічалі адзінаму уніяцкаму манаскаму ордэну — базіліянскаму. Гэты ордэн быў абвінавачаны ў адыходзе ў каталіцтва, крадзяжы царкоўных фундушаў, растраце духоўных капіталаў, заняпадзе багаслоўскай адукацыі святароў, скажэнні грэчаскіх абрадаў і распаўсюджванні з базіліянскіх друкарань богаслужбовых кніг са змяншэннем малітваслоўя. І калі белае духавенства думала, як палепшыць свой дабрабыт, павысіць узровень адукацыі, то манаства абараняла свае прывілеі, сваё выключнае права на вышэйшую багаслоўскую адукацыю, на замяшчэнне епіскапскіх кафедр. Сельскія святары навучалі насельніцтва на народных мовах (беларускай, украінскай). У 1839 г. уніяцкая царква была далучана да праваслаўнай і на яе духавенства распаўсюджваліся ўсе правы праваслаўных свяшчэннікаў.

* * *

На тэрыторыі Беларусі існавала пратэстанцкая канфесія. Сярод беларусаў была распаўсюджана яе евангеліка-рэфармацыйная галіна, а сярод іншаземнага насельніцтва і латышоў, якія жылі ў асноўным у Віцебскай губерні — евангеліка-лютэранскае. Духавенства гэтай канфесіі складалася з пастараў, дыяканаў і вышэйшых духоўных саноўнікаў і царкоўнаслужыцеляў: кістэраў, кантараў, арганістаў, званароў. Асобы, уступіўшыя ў пратэстанцкае духавенства не з дваран, карысталіся ўсімі правамі асабістых дваран. На тэрыторыі беларуска-літоўскіх губерняў у асобе сеньёра, галоўнага духоўнага начальніка над пастарамі, засяроджвалася вышэйшая духоўная ўлада ў дыстрыкце, або акрузе. Ён назначаў пастараў, сачыў за паводзінамі духавенства, рэвізаваў зборы. Яны мелі памочнікаў, якіх звалі кансеньёрамі. Кіраваў усім віленскі евангеліка-рэфармацыйны сінод. Дыстрыктамі ў XIX ст. былі: Беларускі, Віленскі, Занеманскі, Жмудскі; у іх склад уваходзілі пастараты. Справы царквы рашаліся Віленскай, евангеліка-рэфармацыйнай кансісторыяй. Акрамя Вільні сіноды праходзілі ў Слуцку, Асташыне, Расне, Капылі, Ізабеліне, Койданаве, Беліцы і г.д. Амаль усе справы царквы вяліся на польскай мове.

Евангеліка-лютэранская царква падпарадкоўвалася Віленскай евангеліка-лютэранскай калегіі. Набажэнства праводзілася звычайна на нямецкай мове. Аднак у архіўных крыніцах другой паловы XIX ст. адзначалася, што ў асоб-

* * *

Пасол Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі ў Балгарыі Алевін Бургер быў знойдзены мёртвым у машыне ў гаражы сваёй рэзідэнцыі. Ад выхлапной трубы аўтамабіля быў працягнуты шланг, па якім выхлапныя газы маглі паступаць у машыну. Улады пакуль не маюць версій, было гэта забойства ці самагубства.

ЛІТВА. Хоць мінула ўсяго пяць гадоў, як літоўская мова стала ў рэспубліцы дзяржаўнай, змяненні адбыліся ва ўсіх сферах жыцця. Нават у спрадвечна рускамоўных установах, якія абслугоўваюць марскі і паветраны флаты, чыгунку, цяпер размаўляюць пераважна па-літоўску. Для вывучэння дзяржаўнай мовы жыхарам рэспублікі выдадзены розныя падручнікі, адкрыты адпаведныя курсы. Кантралюе выкананне моўнага закона спецыяльная дзяржаўная інспекцыя.

ЭСТОНІЯ. Большасць эстонцаў патрабуе перагляду граніц з Расіяй і лічыць, што яна павінна быць адноўлена ў даваенных межах. Эстонія павінна вярнуць сабе Івангорад, Прынароўе, Пячоры. Большасць жа неэстонцаў спадзяецца на тое, што знойдзецца рашэнне, якое прымуць абедзве дзяржавы.

КІТАЙ стварае першую міжкантынентальную балістычную ракету, якая зможа дасягаць тэрыторыі ЗША.

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ. Каралева Елізавета II афіцыяльна дазволіла тысячам брытанскіх ветэранаў насіць савецкі памятны медаль "40 год Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне".

* * *

Экс-прэзідэнт Грузіі Звіяд Гамсахурдзія 31 снежня 1993 года скончыў самагубствам у адным з раёнаў Заходняй Грузіі. Аб гэтым "Інтэрфаксу" паведаміла яго жонка Манана. Паводле яе слоў, месца, дзе ў гэту ноч знаходзіўся З.Гамсахурдзія, было акружана невядомымі асобамі.

Смутак дзіцяці

□ Міхаіл ЛІБІНТАЎ, сацыёлаг

На жаль, толькі некаторыя маладыя бацькі ведаюць, што іх дзеці ўжо ў дашкольным узросце зведваюць і тугу, і пачуццё знявагі, і боль несправядлівасці, і рэўнасць.

Па сённяшніх мерках Юра ажаніўся даволі позна. Яму ўжо споўнілася 29, калі ў Аршанскім загсе зарэгістравалі іх шлюб з Галяй, якая была на дзесяць гадоў маладзейшая за свайго выбранніка. Неўзабаве ў сям'і з'явіўся сапраўдны волат — Віцечка. Галя ўсю сябе аддавала малому. І калі нараджэнне дзіцяці стала для маладой маці радасцю, то для Юры, які ўжо звыкся з прыемным халасяцкім жыццём і любіў толькі сябе, — новай абузай... Мінула крыху больш за пяць гадоў. Увесь гэты час Віця рос практычна без бацькоўскай пяшчоты. І хоць Галя старалася ўвесь вольны час прысвячаць сыну, яго тварык усё роўна заставаўся сумным. Калі я ўпершыню ўбачыў гэтага малога, адразу насцярожыўся: ён быў маўклівы, пануры, быццам "стары", пазбягаў бацькі, які займаўся толькі тым, што (паводле яго ўласнага выразу) "уколваў" на ўсю сям'ю.

— А ты заўважаеш, чаму пагаршаецца настрой у дзіцяці?— пацікавіўся я ў Юры.— Можа, гэта ад тваёй няўвагі?

— Наўрад,— не згадзіўся малады тата,— чаго ж яму не хапае? Я добра зарабляю. А пяшчота, па-мойму, — справа маці.

Далёка не ў кожнай сям'і ёсць такі "хатні" сацыёлаг. Таму і пішу зараз, каб прыцягнуць увагу маладых татаў і мам, якія павінны ведаць, што, акрамя "сытага" абеду і прыгожага адзення, малому неабходны душэўны клопат і разуменне. Доўгія гады ўрачы рэгістравалі залежнасць здароўя дзіцяці ад ведаў маці і жыллёвых умоў, зараз жа галоўным фактарам, які ўплывае на фізічны і псіхічны дабрабыт, становяцца ўнутрысямейныя адносіны: чым яны спакайнейшыя, лагаднейшыя, тым лепш. Калі ў сям'і адсутнічае цеплыня ў адносінах паміж бацькамі, гэта адразу ж адбіваецца на настроі, уплывае на фарміраванне будучых адмоўных рысаў характару дзіцяці. Старыя сямейныя традыцыі разбураюцца, новыя ўзнікаюць з цяжкасцю. Можна радавацца таму, што аўтарытарныя метады выхавання

ўступаюць месца дэмакратычным, але нельга не бачыць, што дэмакратызацыю сямейных адносін многія разумеюць не як узаемную павагу, а як права кожнага рабіць усё, як яму падабаецца. Гэта робіць сям'ю канфліктнай, няўстойлівай, а пакутуе ў ёй самы слабы — дзіця.

...Паўтарагадовы Міша амаль месяц праляжаў у бальніцы. Вярнуўшыся дамоў, ён быццам і не абрадаваўся: не падышоў да любімай цацкі, не захацеў класціся ў свой ложак, не адказваў на пытанні, толькі нерухома сядзеў на канапе. Яго паводзіны здаліся бацькам такімі дзіўнымі, што яны спалохаліся. А гэта ж была звычайная рэакцыя на разлуку...

Аднак і дома, пад адным дахам з бацькамі, сучаснае дзіця часта адчувае сябе вельмі адзінока, пакутуючы ад дэфіцыту ўвагі. Мама і тата вечна занятыя, братоў і сястрычак няма, бабулі і дзядулі жывуць асобна. І са сваімі праблемамі малы застаецца адзін на адзін. Гэта з'ява, што атрымала назву духоўнага сіроцтва, нездарма непакоіць сацыёлагаў, псіхолагаў, педагогаў, урачоў. Мы яшчэ не зусім уяўляем сабе ўсю глыбіню перажыванняў дзіцяці, але можам сцвярджаць, што менавіта ў духоўным сіроцтве, у недахопе эмацыянальных кантактаў з бацькамі тоіцца адна з прычын частых дзіцячых дэпрэсій. Асаблівую трывогу выклікаюць сем'і, дзе грубасць і канфліктнасць становяцца нормай жыцця. Але вазьміце малыша са шчаслівай сям'і. Як паспешліва і нервова мама збірае яго раніцай у дзіцячы садок! Які ў яе адсутны выгляд, калі яна пасля работы вядзе-цягне яго дамоў. Занятая сваімі думкамі, не чуе і не слухае, што ён ёй расказвае. А дзіця ж усё гэта па-свойму перажывае. Не будзем абвінавачваць заклапочаную, стомленую маму, але ўсё ж... Няхай на паўгадзіны пазней будзе прыгатавана вячэра, няхай застанецца непамытай бялізна — пабудзьце з малышом у яго свеце, раздзяліце яго радасці і праблемы.

Бацькі здзіўлены: трохгадовы Пеця, які быў вельмі развітым, добра ўмеў размаўляць, раптам стаў настойліва прасіць, каб яго кармілі з бутэлечкі, адмовіўся карыстацца туалетам, пачаў выказваць свае жаданні нечленараздзельным лепятаннем і хныканнем. Такі рэгрэс узроставых навыкаў часам з'яўляецца сімптомам сур'ёзных псіхічных захворванняў. Але у дадзеным выпадку ён падкрэсліваў усю ступень Пецевага адчаю, быў яго неўсвядомленай спробай прыцягнуць да сябе ўвагу. А справа ў тым, што ў Пеці нарадзілася сястрычка. Спачатку ён цікавіўся ёй, ахвотна глядзеў, як мама корміць і пераапранае дзяўчынку, але яму кожны раз гаварылі:"Не перашкаджай!", "Ідзі ў свой пакой", "Пагуляй сам!" І ён вырашыў, што мама яго разлюбіла.

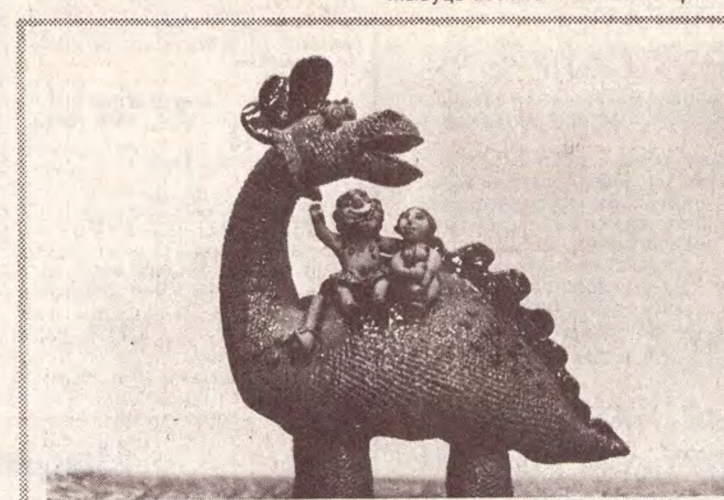
Трэба сказаць, што і супрацьлеглая сітуацыя, калі сын ці дачка становяцца цэнтрам пастаяннай увагі дарослых, таксама можа скончыцца псіхічным стрэсам. Як толькі такое дзіця паступае ў садок ці ў школу, тут жа высвятляецца яго няўменне сябраваць з аднагодкамі. Дзіцячы калектыў не цярпіць няроўнасці і не аказвае звыклай увагі пестуну бацькоў, а ён пакутуе, бянтэжыцца, сумуе...

Сямігадовы Дзіма быў кумірам усіх дарослых членаў сям'і, з пяці гадоў самастойна чытаў, "сыпаў" адточанымі фразамі, уражваў гасцей эрудыцыяй. Калі ён пайшоў у першы клас, бацькі чакалі ад настаўніцы толькі пахвалы. Але на бацькоўскім сходзе нечакана пачулі, што іх сын — вельмі дзіўны хлопчык, ні з кім не размаўляе, і да таго ж гультай. Сапраўды, Дзіма ўхіляўся ад школы, як мог: раніцай у яго балела галава, ён бляднеў, быў, што называецца, сам не свой... "Школьны неўроз"— вызначыў урач. А віной таму, як ні сумна, — бацькі.

З першых жа дзён нараджэння дзіцяці мама і тата павінны бачыць у малышу не толькі біялагічны індывідум, але і чалавека з духоўнымі патрэбнасцямі, са сваім светам адчуванняў, жаданняў, праблем. Уменне бацькоў добра разумець сваё дзіця ў тым і заключаецца, каб выхаваць з яго не эгаіста, а чалавека, які можа дарыць радасць іншым.

Фота Аляксея ГАНЧУКА.

■

Гасцінна расчыніліся дзверы Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, што ў Троіцкім прадмесці Мінска, перад народнымі майстрамі дома рамёстваў Глыбоцкага раёна. У гонар Каляд і Новага года госці арганізавалі тут выстаўку-продаж арыгінальных твораў розных відаў мастацтва.

НА ЗДЫМКУ: "Адам і Ева ў гасцях у дыназаўра"– гэта выраб з гліны народнага майстра Раісы ІЎЧЫК.

Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА, БЕЛІНФАРМ.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

Паштальён Печкін — у мультфільмах...

□ Сяргей РАЧЫЛА

Давярай, але правярай — старая, як свет, ісціна. Па–ранейшаму яна не страчвае значнасці і ў сферы ўмацавання правапарадку. Не сакрэт, што львіная доля злачынстваў — вынік даверлівасці грамадзян суседзям, гасцям, лёсу ці астральным знакам.

Каму і чаму сёння нельга давяраць? — з гэтым пытаннем звярнуўся да начальніка аператыўна–пошукавага аддзела УУС Мінгарвыканкама падпалкоўніка міліцыі У.Г.КАСЬЯНАВА.

— Як ні сумна, але сённяшні дзень ужо не сумяшчальны з існаваўшай некалі чалавечай дабрынёй, гасціннасцю, спачуваннем. Вядома, чым гэта выклікана. Вельмі непрыемна, што і нам, работнікам міліцыі, неабходна сістэматычна патрабаваць ад гараджан закрываць свае сэрцы і дзверы ад слёзных просьбаў аб спачуванні, дапамозе. Што рабіць, калі многія з гэтых "слёз" толькі сродак для выканання злачынства.

Што датычыць даверлівасці, то я раю ўсім мінчанам: не спяшайцеся адгукацца на просьбы незнаёмца. Але калі ўжо хтосьці ўмяшаўся ў ваша жыццё, то сто разоў пераканайцеся ў яго прыстойнасці.

— Уладзімір Георгіевіч, ці не вельмі сумныя вашы словы? Няўжо ёсць прычыны для такой перасцярогі?

— Прычын шмат, неабходна толькі зазірнуць у аператыўныя зводкі УУС Мінгарвыканкама. Вось толькі адна лічба — 624. Менавіта столькі крадзяжоў зарэгістравана ў мінулым годзе з-за даверлівасці жыхароў і свабоднага доступу ў кватэры. Схема злачынства банальна простая. Гэта сумесныя папойкі ахвяр са злачынцамі, пасля якіх ахвяры спяць, а злачынцы выносяць з кватэр дываны, тэлевізары, відэамагнітафоны. Нагналі аскому званкі ў дзверы пад выглядам "папіць вады", "перапавіць дзіця" ці "папрасіць ручку, каб напісаць запіску". Некаторыя пад выглядам "бежанцаў" выціскаюць слязу спачування з гараджан, а затым, калі дзверы міласэрнасці адчынены, бессаромна выносяць з кватэр бездапаможных пенсіянераў залатыя рэчы. Такіх прыкладаў вельмі шмат.

Такі прыклад. У кватэры дома па вуліцы Ілімскай 55-гадовы гаспадар Т. выпіваў з незнаёмым. Калі расцяпа "адключыўся", з кватэры зніклі каляровы тэлевізар і дыван. Добра, што праз некалькі дзён злачынцу злавілі, а то прыйшлося б празмерна гасціннаму заявіцелю зноў адкладваць грошы на набыццё рэчаў.

Дарэчы, ёсць шмат выпадкаў, калі ў шклянкі дабрадушных гаспадароў злачынцы падсыпаюць снатворнае.

Другі прыклад. 18-гадовы жыхар Фрунзенскага раёна Т. адчыніў тром незнаёмым, папярэдне нават не пацікавіўшыся, хто за дзвярыма. У выніку хлопца звязалі і вынеслі відэамагнітафон, музычны цэнтр, два тэлефоны (усё японскае), скураныя курткі і відэакасеты. Вось ён, кошт вядомага пытання ў мультфільме пра паштальёна Печкіна!

— Навошта прафесіянальнаму злодзею мець у дамашнім арсенале дваццаць скуранак ці дзесяць тэлефонных апаратаў? Дзе і як усё гэта збываюць?

— Як правіла, на рынках ці іншых месцах, дзе знаходзіцца вялікая колькасць людзей. Працэс збыту паскараецца пры зніжэнні кошту тавару. Зусім нядаўна былі выкрыты такія дзеянні. Злодзей яўна не паспяваў з крадзеным дываном да адыходзячага тралейбуса, але вадзіцель цярпліва чакаў яго. Калі ж машына прыбыла на апошні прыпынак, злодзей аддзячыў вадзіцеля... замежным аўдыякасетнікам.

Потым было вызначана, што гэты злачынца пастаянна збываў крадзеныя рэчы сярод вадзіцеляў гэтай маршрутнай лініі. І ўсе маўчалі — усіх усё задавальняла.

— Але мяркуйце самі. Абывацелю, абыякаваму да паняццяў грамадскага абавязку і грамадзянскай адказнасці, раптам за нішто прапаноўваюць суперсучасны «відзік» ці нешта падобнае. Няўжо ён пабяжыць «здаваць» прадаўца?

— Вартае пытанне, але ў дадзеным выпадку лепшае выйсце —паведаміць у міліцыю. У рэшце рэшт нехта з калісьці абкрадзеных абавязкова знойдзе ў гэтага самага абывацеля сваю рэч. Прыйдзецца вяртаць яе законнаму ўладальніку (а такіх прыкладаў шмат), гэта значыць, страціць свае грошы. Я разлічваю на добрасумленных людзей, але ў такой сітуацыі кожны можа разгубіцца і не ведаць, як дзейнічаць. Хай жа нянавісць да жулікаў возьме верх над спакусай!

— Вядомае пытанне: куды глядзіць міліцыя?

— Не менш вядомы адказ: толькі наперад. А калі сур'ёзна — раскрываюцца крадзяжы уласнай маёмасці і, у прыватнасці, з кватэр. Не буду апеляваць параўнальнымі лічбамі, а адзначу толькі адзін паказчык. Дзве трэці ўсіх крадзяжоў, учыненых з-за даверлівасці грамадзян (422), — раскрыты.

— Уладзімір Георгіевіч, у якіх раёнах Мінска жывуць найбольш даверлівыя людзі і аматары «дзён адчыненых дзвярэй» у асабістых кватэрах?

— Лягчэй пералічыць тыя раёны, дзе такіх выпадкаў менш: Партызанскі (29) і Цэнтральны (35). Ва ўсіх астатніх ад 50 да 96, а Заводскі і Фрунзенскі "размянялі" ў мінулым годзе па другой сотні (104 і 112). Па выніках за 11 месяцаў мінулага года кватэрныя крадзяжы ў горадзе ў параўнанні з 1992 годам узраслі з 2276 да 2467. Хоць і нязначны, але рост.

— Давайце спадзявацца, што ўсё вышэйадзначанае паслужыць не толькі інфармацыяй, але і дапаможнікам да дзеянняў.

■

ХОБІ-КЛУБ

Сакрэт аднаго калекцыянера

□ Алена КЛІМЕНКА

Віктар Іванавіч ЦІХАНЮК — выкладчык і калекцыянер. Ён працуе ў Беларускім дзяржаўным эканамічным універсітэце. А дагэтуль настаўнічаў у школе і ў педвучылішчы.

— І хаця я выкладаю расійскую мову і літаратуру, — прызнаўся мой суразмоўца, — гэта не перашкаджае мне любіць і прапагандаваць маю родную беларускую мову. Я нарадзіўся ў Пінску, і менавіта там "карані" маёй калекцыі. У школьным узросце захапляўся ўсім запар, аднак, бессістэмна. Скупляў літаральна ўсе маркі, значкі, каляндарыкі, якія прадаваліся ў горадзе. Паступова зразумеў: неабсяжнага не спасцігнуць, і "звузіўся" да калекцыяніравання значкоў, звязаных з імёнамі вядомых асоб. Цяпер у мяне сабрана, вобразна кажучы, вялікая "кніга", прысвечаная пісьменнікам і паэтам усіх краін і народаў. Яе чырвоныя "старонкі" (з тканіны) — планшэты з мноствам значкоў. Іх здолее "прачытаць" нават іншаземец. а менавіта ім я і выкладаю рускую мову.

— А як папаўняецца ваша калекцыя?

— Мае знаёмыя, сябры, калегі з павагай адносяцца да майго захаплення. І, бываючы ў падарожжах, робяць мне прыемныя сюрпрызы.

— Можна сказаць, што ваша калекцыя шырока вядома?

— Зразумеў, што вас цікавіць. Я ўдзельнічаў у чатырох гарадскіх выставах.

— Віктар Іванавіч, ці шмат у вашай калекцыі экспанатаў, прысвечаных дзеячам беларускай культуры і літаратуры?

— Наогул іх выпускаецца вельмі мала ў параўнанні з тым, што мы бачым у Расіі, на Украіне, у Прыбалтыцы. На жаль, значкі, прысвечаныя беларускім паэтам, вырабляюцца, дзе толькі можна, толькі не ў Беларусі. Літаратурны музей Я.Купалы ў розны час заказваў іх, напрыклад, у Літве. Значкі гэтыя, можна сказаць, вечныя. Калі вас цікавіць купалаўская тэма, ёсць значок да 110-годдзя паэта. Слова "Вязынка" напісана тут па-англійску. А вось значок, на якім будынак Літаратурнага музея Я.Купалы. Ёсць значкі, прысвечаныя юбілеям тэатра імя Я.Купалы Яшчэ звярніце ўвагу на вельмі рэдкі значок — "карту". На ім схема Купалаўскага мемарыяльнага запаведніка: Ліпкі, Орша, Ляўкі, Копысь, дзе паэтам быў напісаны Ляўкоўскі цыкл вершаў.

— У вас — арыгінальнае калекцыянерскае бачанне. Чаму на планшэце, прысвечаным Я.Купалу, шмат значкоў з партрэтамі іншых людзей?

— Я імкнуся "ахапіць" асобу таго ці іншага пісьменніка як мага шырэй. Па магчымасці прасачыць узаемасувязь з эпохай, у якой ён жыў. Таму на планшэце, прысвечаным Янку Купалу, "апынуліся" і іншыя пісьменнікі — яго сябры Я.Колас, А.Талстой, А.Фадзееў, В.Брусаў, П.Тычына. А таксама любімыя пісьменнікі Янкі Купалы — А.Пушкін, М.Лермантаў, А.Кальцоў, М.Някрасаў, Т.Шаўчэнка.

— У вашай калекцыі ёсць не толькі значкі, а таксама паштоўкі, канверты, каляндарыкі, маркі...

— Так, а маё апошняе захапленне — настольныя медалі, прысвечаныя пісьменнікам. На медалях — цудоўныя, выразныя партрэты Я.Купалы, Я.Коласа, М.Багдановіча, Ф.Скарыны, М.Гусоўскага.

— Я прыемна здзівілася, калі ўбачыла на вашых медалях партрэты Ф.Багушэвіча і М.Гарэцкага.

— Такія медалі выпушчаны ўпершыню. Ёсць у маёй калекцыі і медалі, прысвечаныя рускім класікам — Пушкіну, Лермантаву, Дастаеўскаму, Талстому, Горкаму.

— Аб чым вы марыце як калекцыянер?

— Мне 37 год, аднак я мару... хутчэй пайсці на пенсію. А калі сур'ёзна, мне катастрафічна не хапае часу прывесці ўсе мае экспанаты ў ідэальны парадак. Я набываю новыя значкі і кідаю іх... у крыштальную вазу.

— Як жа ў такім выпадку вы ўхітрыліся на другім Усесаюзным фестывалі народнай творчасці стаць лаўрэатам?

— Жонка ў мяне залатая. Перад выставай мы з ёй дзве ночы не спалі — рыхтавалі калекцыю. Вось і ўвесь сакрэт...

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

■

з гісторыі Беларусі

БЕЛАРУСІ

—пачатак XX стагоддзяў)

ных прыходах лютэране, немцы па паходжанню, забылі сваю прыродную мову. Таму казанні і навучанне ў школах вялося або на польскай (асобныя прыходы Гродзенскай губерні), або на латышскай мове (у Віцебскай губерні).

* * *

Узнікнуўшы як вынік расколу ў праваслаўнай царкве, стараверства распаўсюдзілася на тэрыторыю Рэчы Паспалітай, у тым ліку і Беларусі. У XVIII ст. Ветка стала асноўным цэнтрам, стараверы якой палажылі пачатак Веткаўскай згодзе, якая адрознівалася ад іншых напрамкаў стараверства некаторымі вольнасцямі. У 1764 г. Ветка была разбурана і як рэлігійны цэнтр уступіла месца Старадуб'ю. Некаторая частка манахаў, папоў, устаўшчыкаў, веруючых рассялілася па іншых паветах. Існуюць 2 асноўныя напрамкі стараверства: папоўшчына і беспапоўшчына, а таксама маючыя асабістыя толкі (федасееўскі, філіпаўскі (або "пілілоны"), паморскі, нетаўскі і іншыя). Беспапоўскія абшчыны рассяляліся ў паўночна-заходняй частцы Віцебшчыны. На тэрыторыі Беларусі першы адзінаверчаскі (папоўскага толку) прыход быў створаны ў 1794 г. у Гомелі. Потым да яго далучыўся Чонскі Успенскі манастыр. Загадам ад 11 красавіка 1784 г. Свяцейшы Сінод пастанавіў стараверскія манастыры Чонскі, Лаўрэнцьеў і Спасавай слабады мужчынскі і жаночы і іншых жыхароў г.Беліцы, па іх просьбе, прылічыць да екацярынаслаўскай епархіі і далучыць іх да царквы са свяшчэннікамі і з дазволам службу весці па старадрукаваных кнігах і іх абрадах. Потым стараверы падпарадкоўваліся архірэям тых епархій, у межах якіх яны жылі. У 1798 г. у Ветцы адбыўся бунт, у сувязі з тым, што земскі суддзя Беліцкага павета арыштаваў стараверскага папа, як беглага. Загадам 16 снежня 1798 г. Св.Сінод даручыў епіскапу Магілёўскаму і Полацкаму Афанасію дазваляць веткаўскім стараверам мець царкву і свяшчэннікаў.

Стараверскія манастыры жылі па сваіх законах, не падпарадкоўваліся агульнаманастырскаму загаду. Загадам ад 12 жніўня 1805 г. у стараверскіх паселішчах уводзіліся метрычныя кнігі, а ад 17 лютага 1812 г. дазвалялася мець свяшчэннікаў, толькі выбраных епархіяльнымі архірэямі. У 1822 г. было дазволена мець адкрыта беглых папоў. Правіламі 13 лютага 1837 г. стараверы маглі карыстацца толькі малітоўнымі дамамі; закон аб беглых папах быў адменены; пабег свяшчэннікаў быў прызнаны злачынствам. Гэта вяло да пазбаўлення сану і абмежавання асабістых правоў і беглыя папы да выдання гэтага закона былі пакінуты, але і ім забаранялася пераязджаць з губерні ў губерню. Раскольніцкія манахі лічыліся простымі людзьмі.

У 1864 г. былі перагледжаны законы і пастановы ў адносінах да раскольнікаў. Усе секты і толкі раскольнікаў падзяляліся на "больш і менш шкодныя". Што да менш шкодных, то ім была дадзена палёгка, як у адносінах грамадзянскіх правоў, так і ў адносінах выканання духоўных адпраўленняў.

* * *

Яўрэйскае насельніцтва Беларусі выспавядала іудаізм. Яўрэйская абшчына на адпаведны тэрмін выбірала рабіна, які выконваў рэлігійныя, судовыя і педагагічныя функцыі, атрымліваў асобую плату за адпраўленне абраду шлюбу, прычым з беднаты ён не павінен быў браць грошы. Па Палажэнню аб яўрэях 1804 г. за імі зберагалася права выбрання рабіна, але іх павінен быў зацвердзіць губернатар. Рабіны выбіраліся на тры гады. З 1812 г. рабінам мог быць толькі той, хто ведаў адну з трох моў — рускую, польскую або нямецкую. Па Палажэнню аб яўрэях на рабіна была ўскладзена службовая функцыя: весці метрычныя кнігі. Рабін павінен быў "накіроўваць яўрэяў да захавання духоўных абавязкаў, да падпарадкавання агульным дзяржаўным законам, устаноўленым уладамі". Абрады шлюбу, абразання, прысваення імя дзіцяці, пахавання павінны былі рабіць толькі рабіны або іх памочнікі з пісьмовага дазволу рабіна. У 1840 г. урад рашыў увесці яўрэйскіх губернскіх рабінаў, якіх павінны былі рыхтаваць рабінскія вучылішчы. Але калі гэтыя вучылішчы пачалі выпускаць рабінаў, то яўрэйскія грамады іх не выбіралі, бо лічылі іх невукамі. У 1857 г. быў выдадзены закон, згодна з якім "прадастаўлялася яўрэйскай грамадзе выбіраць з гэтага часу ў рабіны толькі яўрэяў, якія скончылі курс у рабінскіх вучылішчах і ў казённых яўрэйскіх вучылішчах 2-га разраду, а таксама агульных вучэбных установах вышэйшых, сярэдніх і ў павятовых вучылішчах". Але гэты закон не выконваўся.

Пазней рабінскія вучылішчы былі скасаваны, замест іх у 1874 г. былі адчынены Віленскі і Житомірскі настаўніцкія інстытуты. Жытомірскі інстытут у хуткім часе перастаў існаваць, а Віленскі не ставіў задачай рыхтаваць сваіх навучэнцаў да рабінскай дзейнасці.

Існуючы ў Расіі закон, які прадугледжваў для рабінаў толькі агульнаадукацыйны цэнз, з аднаго боку, адкрываў у рабінат доступ для тых, хто не валодаў ведамі ў яўрэйскіх навуках, з другога — не дапускаў туды тых, хто добра ведаў яўрэйскі закон, але не задавальняў у адносінах агульнаадукацыйнага цэнзу. У выніку ў многіх абшчынах побач з існаваннем афіцыйных, так званых "казённых" рабінаў дзейнічалі яшчэ духоўныя рабіны.

* * *

Татарскае насельніцтва Беларусі было мусульманскім. На момант трэцяга падзелу Рэчы Паспалітай (1795 г.) на землях Беларусі і Літвы знаходзіліся 23 мячэці і 65 малітоўных дамоў. Да найбольш старажытных адносіліся прыходы ў Некрашунцах, пад Лідай (з 1415 г.), у Лоўчыцах, пад Навагрудкам (з 1420 г.). У канцы XIX ст. з'явіліся мячэці ў Ляхавічах, Капылі, Уздзе, Смілавічах. Напачатку XX ст. на тэрыторыі Беларусі працавала больш за 20 храмаў. Мула, яго памочнік — мязім, альбо спецыяльна прызначаная для таго асоба — годжый — праводзілі з дзецьмі ў школах заняткі па вывучэнню Карана. Духоўнымі справамі мусульман беларуска-літоўскіх губерняў кіравала Таўрычанскае магаметанскае духоўнае праўленне, у склад якога ўваходзілі муфцій — галава праўлення з ліку вышэйшага духавенства і члены — кадзій-эскер (намеснік муфція) і павятовыя кадзіі. Да 1848 г. мусульманскае духавенства разглядалася як асобнае саслоўе, прыналежнасць да якога вызначалася нараджэннем. Пасады даваліся толькі ў выключных выпадках дваранам. Духоўныя чыны Таўрычанскай магаметанскай акругі і мулы заходніх губерняў былі асабіста вольныя ад падаткаў і павіннасцей, пакуль знаходзіліся на пасадзе.

СПОРТ

Раўбіцкая лыжня знімае пытанні

На мінулым тыдні на алімпійскай спартыўнай базе "Раўбічы" было людна. З 5 па 9 студзеня тут праходзіў чэмпіянат Беларусі па біятлону — апошні адбор у алімпійскую каманду. Спаборніцтвы аказаліся вельмі цікавымі і напружанымі, бо прысутнічалі сапраўдныя барацьба і канкурэнцыя. У мужчынскай камандзе, напрыклад, на шэсць пуцёвак у Лілехамер прэтэндавала прыкладна восем канкурэнтаў. Жанчынам было прасцей: пяць вакансій у камандзе запоўнены, і ад іх патрабавалася ўсяго толькі пацвердзіць свой клас.

Трэба ўспомніць, што сёлета нашы страляючыя лыжнікі і лыжніцы выступаюць вельмі ўдала. На двух першых этапах Кубка свету мужчынская і жаночая зборныя Беларусі былі па разу пераможцамі ў эстафеце. А на дваццацікіламетровай гонцы Віктар Майгураў і Аляксандр Папоў занялі адпаведна першае і трэцяе месцы. Не заўсёды ўдатных вынікаў, на жаль, алімпійскі чэмпіён Альбервіля-90 Яўген Рэдзькін, і яго ўдзел у чарговых зімовых Алімпійскіх гульнях быў спрэчным. У "Раўбічах" Яўген "зняў пытанні" ўдатным выступленнем у спрынце на 10 кіламетраў. Вось тэхнічныя вынікі забегу. 1. Я.Рэдзькін — 24.57 (о). 2. В.Майгураў — 25.16 (о). 3. В.Сашурын — 25.53 (2). Віктар Майгураў зноў паказаў лепшы вынік на дваццацікіламетровым — 59.25 (2). Другім тут быў Аляксандр Папоў — 59.49 (2), на трэцім месцы Дзмітрый Шкіды з Віцебска — 1.01.07 (1). У апошні дзень спаборніцтваў у эстафеце лепшай была зборная Беларусі, за якую на дыстанцыі 3х7,5 км выступілі В.Майгураў, Я.Рэдзькін і А.Папоў — 58.14 (о). Будучыя алімпійцы выступілі і ў дзвюх камандах Мінскай вобласці, якія заваявалі серабро і бронзу. Першая (І.Хахракоў, В.Сашурын, Г.Карпінкін) паказала вынік 58.58(о), а другая (В.Сяргейчык, П.Івашка, А.Рыжанкоў) — 1.00.30 (1). Ігар Хахракоў, Вадзім Сашурын і Алег Рыжанкоў таксама заваявалі права выступаць на Алімпіядзе ў Нарвегіі.

У жанчын на ўсіх дыстанцыях лепшай была Святлана Парамыгіна. Спрынтарскую гонку на 7,5 кіламетра яна прайшла за 23.06(о). Месцы далей занялі Наталля Пермякова і Наталля Рыжанкова. У гонцы на 15 кіламетраў у Парамыгінай лепшы час з улікам чатырох штрафных мінут — 51.25. Рыжанкова і Пермякова тут "памяняліся" месцамі. А зборная краіны ў эстафеце 3х7,5 км паказала вынік 1.12.29 (2). Тут з Парамыгінай, Рыжанковай выступіла Людміла Лысенка, [illegible] Ірына Какуева.

Цяпер зборная біятланістаў адпраўляецца на чарговыя два этапы Кубка свету ў Германію і Італію. Фінал Кубка і чэмпіянат свету адбудзецца ўжо пасля Алімпіяды — у Канадзе ў сакавіку.

* * *

Два матчы са зборнай Ісландыі правяла мужчынская гандбольная зборная Беларусі, абедзве ў гасцях. Спачатку, 7 студзеня, нашы лічыліся гаспадарамі і перамаглі — 29:26. А 9-га ўступілі з лікам 18:23. [illegible] […] У спрэчцы з Харватыяй зборная Беларусі правядзе свой апошні матч адборачнага турніру чэмпіянату Еўропы. У нашых усе шанцы трапіць у фінал.

Яўген ПУЧКОЎ.

НЕРУШ

Чырвоная кніга Рэспублікі Беларусь

Убачыла свет другое, а па сутнасці зусім новае выданне "Чырвонай кнігі Беларусі". Новым яго можна лічыць па многіх прычынах. Кніга напісана цалкам на беларускай мове, не лічачы неабходных у навуковых выданнях прадмоў на англійскай і рускай мовах да яшчэ агульнапрызнаных лацінскіх і рускіх назваў. Кардынальна змяніўся спіс складальнікаў кнігі: колькасць аўтараў уласных артыкулаў павялічылася ўдвая.

Больш чым у два разы павялічаны спіс занесеных у кнігу відаў, а таксама прынцыпова новую форму іх апісання. Апошняе датычыць уведзення ў нарысы такіх раздзелаў, як "Кароткае апісанне", "Асноўныя абмежавальныя фактары" і "Асаблівасці біялогіі" і г.д.

І яшчэ адна "дробязь": за 12 гадоў паміж двума выданнямі "Чырвонай кнігі" Беларусі вучоныя знайшлі і перадалі пад ахову землекарыстальнікаў 1046 месцаў пражывання 47 рэдкіх відаў жывёл і 230 месцаў росту 65 рэдкіх раслін. Для іх аховы створаны 88 заказнікаў мясцовага значэння і шэраг рэспубліканскіх.

У новай "Чырвонай кнізе Беларусі" колькасць занесеных у яе жывёл павялічылася ў параўнанні з 1981 годам з 80 да 182 відаў. Колькасць сасудзістых раслін павялічылася з 85 да 180 відаў. Увогуле агульная колькасць відаў новай "Чырвонай кнігі" рэспублікі дасягнула 396 і, такім чынам, павялічылася на 137,4 працэнта.

Такое значнае пашырэнне "Чырвонай кнігі", з аднаго боку, добра характарызуе беларускіх вучоных, якія шмат часу аддалі для выяўлення новых рэдкіх відаў і іх аховы. З другога ж боку, сведчыць аб небяспецы, якая навісла над нашай прыродай, аб магчымасці збяднення яе генафонду.

Паводле ўсяго гэтага, ёсць у новай "Чырвонай кнізе" і некаторыя непазбежныя ў такіх выданнях недахопы, тым больш што выдавалася яно ў вельмі складаных умовах. Так залішне завышана колькасць шэрагу відаў, занесеных у нашу кнігу па прынцыпу "субардынацыі". Віды, занесеныя ў кнігі больш "высокага рангу", напрыклад, у "Чырвоную кнігу Міжнароднага саюза аховы прыроды" (МСАП), паводле існуючых міжнародных пагадненняў, павінны ўключацца ва ўсе кнігі "ніжэйшых рангаў" — асобных краін, рэгіёнаў, дзе гэтыя віды сустракаюцца, прычым абсалютна незалежна ад іх ліку ў гэтых мясцовасцях. А паколькі Беларусь напачатку складання новай "Чырвонай кнігі" знаходзілася ў складзе СССР, то па вышэйўпамянутаму прынцыпу ў нашу кнігу аўтаматычна было перанесена каля пяцісот відаў насякомых. [illegible] На Беларусь прыпадае паўночная мяжа іх рассялення, таму яны заўсёды сустракаліся на Беларусі зрэдку, незалежна ад [illegible] ўздзеяння. Гэта матылькі мядзведзіцы Гера і Геба, блакітніца мелеагр, мурашкі-амазонкі, жукі красацел чорны і скакун пясчаны. У выніку агульная колькасць насякомых павялічылася на 888 працэнтаў у параўнанні з выданнем 1981 года. Гэта ўжо занадта! Нават пры ўсёй павазе да субардынацыі. [illegible]

Э.САМУСЕНКА, старшыня Першамайскага раённага савета Беларускага экалагічнага саюза г.Мінска.

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

"Для сяброўства і сумеснага жыцця пазнаёмлюся з добрапрыстойным чалавекам 21—26 гадоў без шкодных звычак. З месяцаў зняволення прашу мне не пісаць.

Пра сябе: Таня, 21/171/67, Стралец, вочы карыя, валасы светлыя. Па характару — добрая, вясёлая.

Хачу кахаць і быць каханай.

Адрас у рэдакцыі (абанент 24)".

"Зараз мы знаходзімся ў войску і служым у брыгадзе па ліквідацыі звычных узбраенняў. Тут хапае амаль усяго, акрамя вас — нашых прыгожых, мілых сяброўак. Таму хацелі б пазнаёміцца з дзяўчатамі, якія могуць быць вернымі і кахаць не толькі тады, калі ў адносінах паміж намі няма ніякіх раздораў, але і калі воляй лёсу прыходзіцца быць на розных адлегласцях.

Пра сябе. Нарадзіліся ў Пінску. Віталь, 19/178, Сяргей, 19/180, спартыўнага целаскладу, любім займацца культурызмам, у вольны час слухаем музыку, чытаем кнігі.

Свае лісты дасылайце, калі ласка, з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 222720, г.Дзяржынск, в/ч 71633-Б. Калеснікаву Сяргею і Калянковічу Віталю".

"Сімпатычная, матэрыяльна забяспечаная ўдава 45/165 (сыну 15 гадоў) спадзяецца сустрэць вернага сябра, якому пры ўзаемнай сімпатыі і павазе падорыць штодзённы клопат і стане вернай жонкай.

Тэлефон паскорыць сустрэчу.

Пісаць на адрас: 210015, г.Віцебск, да запатрабавання, п/п 826574".

"Жанчына 45/164 прыемнага выгляду, матэрыяльна забяспечаная, добрая па характару, цудоўная гаспадыня спадзяецца сустрэць добрапрыстойнага мужчыну для стварэння сям'і.

Пісаць на адрас: 210015, г.Віцебск, да запатрабавання, п/п 613806. Святлане".

"34 гады, замужам не была, дзяцей няма, рост 170, адукацыя вышэйшая, інтэлігентная, сімпатычная, жыллём забяспечана. Пазнаёмлюся для стварэння паўнацэннай сям'і з мужчынам, які дастойны павагі.

Пісаць на адрас: 220012, г.Мінск, п/а № 12, да запатрабавання п/п VI-ВН № 644995".

Паважаныя спадары і спадарыні!

Нагадваем вам, што "Чырвоная змена" прымае аб'явы для завочнага клуба знаёмстваў БЯСПЛАТНА.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 11, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.35. "Зямлі маёй паданні". Паводле беларускага фальклору.
9.00. Тэлебачанне – школе. Гісторыя. 8-ы клас.
◆9.30. "Фенікс".
10.30. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
11.00. Беларускія музычныя весткі.
11.20. Рок-айленд-шоу. Англійская група "Снетч".
11.50. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. "Цівалі" (Мінск) – "Аўтамабіліст" (Екацярынбург). 3-ці перыяд.
12.25. Вечар у Раўбічах.
13.30. Навіны.
13.40. Дзелавая хроніка.
◆13.55. "На сямі вятрах".
15.35. Тэлебіржа.
15.45. Тэлебачанне – школе. Музыка. 5-ы клас.
16.15. "Нов і К"-топ-10.
17.15. "Радасць роднай песні". Праграма дзіцячага фальклорнага тэатра Белтэлерадыёкампаніі "Госціца".
17.30. Навіны.
* 17.40. "Добры лес".
17.55. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Эканамічная хваля. Рынак і злачыннасць. Прамая лінія.
20.00. Мост. Культурна-асветніцкая праграма.
20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Надвор'е.
21.55. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Ніхто акрамя цябе".
22.45. НІКа.
23.00. Крокі Перамогі. Свята ветэранаў у г.Рэчыцы.

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00. Навіны.
* 7.45. "Залаты волас".
8.20. Вясёлыя ноткі.
◆8.40. "Проста Марыя".
9.30. Маладыя – маладым.
20.15. Асацыяцыя дзіцячага тэлебачання.
10.50. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Вылет затрымліваецца".
12.35. "Той самы Мюнхгаўзен". 1-я серыя.
13.45. Навукова-папулярныя фільмы.
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "На Івана Купалу".
15.40. XVI Міжнародны маскоўскі кінафестываль для дзяцей і юнацтва.
16.00. Таленты і паклоннікі.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. За кулісамі. Аб праблеме вяртання туркаў-месхецінаў.
17.50. Надвор'е.
◆17.55. "Проста Марыя".
18.45. Мініяцюра.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
20.45. "Я вас люблю". Канцэрт С.Захарава.
21.45. З першых рук.
◆22.00. "Паварот".
23.50. Аўтаралі Парыж–Дакар–Парыж.
0.20. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
9.00. Па старонках "Вячэрняга салона".
10.30. Мір і вайна.
◆11.00. "Папялушка".
12.25. Знаёмцеся – "Ільдзінка".
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Лётчыкі".
14.55. Тэлегазета.
15.00. Паралелі.
15.15. Канцэрт.
15.30. Там-там навіны.
15.45. Студыя "Рост".
16.15. Новая лінія. "Курсіў".
17.00. Казкі для бацькоў.
17.30. Панове-таварышы.
17.45. "Прасцей простага". Конкурсная праграма.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Плошча мастацтваў.
21.15. "Пушкінскі дом". Малюнкі Фёдара Дастаеўскага.
21.35. Ценявы тэатр ТБ.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
23.05. "Славенія". Відэафільм.
23.35. "Неўскія зоркі" прадстаўляюць.
0.10. Маскарад. Міжнародны конкурс прыгажосці і шэйпінгу.

■ 12, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Ірына Оціева". Фільм-канцэрт.
9.00. Тэлебачанне – школе. Музыка 5-ы клас.
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. III Міжнародны фестываль "Адраджэнне беларускай капэлы". Заключны канцэрт.
11.25. Пераблытанка. Музычная праграма-жарт.
12.00. Бар'еры. Праблемы інваспорту.
◆12.25. "Задыяк".
13.30. Навіны.
◆13.40. "Зачараваны вандроўнік".
* 15.25. "Сунічны дождж".
15.35. Відзьма-нявідзьма.
16.35. Голас. Літаратурна-мастацкі відэаканал для школьнікаў.
17.30. Навіны.
17.40. Кампазітары Беларусі. Эдзі Тырманд. Харавыя творы.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Пяць зорак".
20.00. І скарачаецца імгненна адлегласць... Аб тэхнічнай альтэрнатыве дзяржаўнаму тэлебачанню.
20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Надвор'е.
21.55. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Ніхто, акрамя цябе".
22.45. НІКа.
23.00. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. "Цівалі" (Мінск) – "Авангард" (Омск). 3-ці перыяд.
23.35. Асацыяцыя кінематаграфістаў Беларусі прадстаўляе. Кінарэжысёр У.Корш-Саблін.

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00. Навіны.
* 7.45. "Кароль і дыня".
8.20. Сарока.
◆8.40. "Проста Марыя".
9.30. Дак.фільм "Свята месца".
10.20. Джэм.
10.50. Прэс-экспрэс.
11.20. Дак.фільм "На маім вяку".
◆12.15. "Той самы Мюнхгаўзен". 2-я серыя.
13.20. Дак.фільм "Апалінараўна".
13.40. Мы доўгае рэха адзін аднаго. Памяці Я.Пцічкіна.
14.25. Прадпрымальнік.
◆15.20. "Кешка і барада".
15.45. Джэм.
16.15. Клуб-700.
16.45. Вяртанне да гледача.
17.25. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
17.55. Дакументы і лёсы.
18.00. Надвор'е.
◆18.05. "Проста Марыя".
18.55. Аўтарская праграма Э.Разанава.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
20.45. "Падвескі каралевы". Кінаканцэрт.
◆21.40. "Люмі".
23.25. Музыка для ўдарных інструментаў.
23.50. Аўтаралі Парыж-Дакар-Парыж.
0.20. MTV.
1.20. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... Патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.05. "Пушкінскі дом". Малюнкі Фёдара Дастаеўскага.
8.25. "Славенія". Відэафільм.
9.00. З першай сустрэчы нашай.
* 9.55. "Жыў-быў ослік".
10.05. Джэнтльмен-шоу.
10.35. Новая лінія. "Формула бяспекі".
◆11.05. "Санта-Барбара".
11.55. "К-2" прадстаўляе: "Фрак народа".
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "На залатым ганку сядзелі".
14.35. Тэлегазета.
14.40. Залатая шпора.
15.10. М-трэст.
15.25. Там-там навіны.
15.40. Студыя "Рост".
* 16.10. "Блакітнае шчаня".
16.30. Новая лінія. "Далёкі Усход".
17.15. Злучаныя дзяржавы Амерыкі.
17.55. Партрэт на фоне свастыкі.
18.25. Я – лідэр.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. L-клуб.
21.15. 60 мінут. Праграма "Сі-бі-эс" і Расійскага ТБ.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
23.05. Цішыня № 9.
0.05. Экран крымінальных паведамленняў.
0.15. Валейбол. Кубак еўрапейскай канфедэрацыі.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае надвор'е, часам слабыя ападкі, туман. Месцамі – слабы галалёд, на дарогах галаледзіца. Тэмпература паветра ў Віцебску – -1– -3°, у Гродна, Магілёве – каля 0°, Мінску – 0–+2°, у Гомелі і Брэсце – +1–+3°.

У наступныя двое сутак. 12-га студзеня па поўдні, а 13-га – уначы па захадзе, днём на большай частцы тэрыторыі чакаюцца ападкі, месцамі туман, галалёд, на дарогах галаледзіца. Тэмпература паветра 12-га студзеня ўначы – 8– 13° марозу, днём – -3– -8°. Па паўднёвым захадзе рэспублікі ўначы – 0– -5°. 13-га студзеня ўначы – 0– -5°, па паўднёвым усходзе – да - 10°.

КІНААФІША МІНСКА

11 студзеня

"МАСКВА": "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 12.20, 15.00, 19.30. "Паўночная гарачыня"*** — 17.40, 22.00 (н).

"КАСТРЫЧНІК": "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 12.00, 18.00. "Паўночная гарачыня"*** — 14.20, 16.10, 20.30.

"АЎРОРА": "Чацвёртая вышыня" (д) — 10.00, 13.30. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 11.30, 15.20, 17.20, 21.10. "Агенты КДБ таксама кахаюць" — 19.10. "Адзін дома" — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00.

"БЯРЭСЦЕ": "Ніндзя правіцеля" — 12.10, 16.00, 19.30. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 14.00, 17.40, 21.10. "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) — 11.20, 15.00, 18.40, 20.40. "У пошуках душы"*** — 13.20, 17.00.

"ВІЛЬНЮС": "Драпежнік-2"*** — 13.20, 21.30. "Адзін дома" — 11.30, 15.10, 18.20. "Грэчаская смакоўніца"*** — 17.00, 20.10. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Адзін дома" — 14.10, 19.40. "Каб выжыць" (1,5 с.) — 16.00, 21.30. "Равучы агонь" — 17.50. Відэазала: абмен відэакасет з 16.00 да 20.00. Відэазала: інфармацыйна-пацяшальнае шоу "Альтаір" з 19.30 да 23.30. Відэабар працуе з 16.00 да 19.00. Абмен відэакасет з 16.00 да 20.00.

"ПАРТЫЗАН": "Паўночная гарачыня"*** — 10.20, 14.30, 16.10, 20.20, 22.00 (н), "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 12.00, 17.50.

"ПЕРАМОГА": "Адзін дома" — 13.50, 17.20, 19.10. "Клас 1999" — 10.00, 15.40. "Прадказанне" (1,5 с.) — 11.40, 20.55. Відэазала: "Робат-паліцэйскі" (ч. 2) — 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00.

"САЛЮТ": "Паўночная гарачыня"*** — 10.00, 14.30, 18.40. "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 13.00, 16.10, 20.30.

"СУЧАСНІК": "Дом спатканняў" — 14.30. "Страснае лета"**** — 16.30, 18.00, 19.30, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Равучы агонь" — 10.30, 13.30, 18.20, 21.30. "Школа сцюардэс" — 12.00, 16.40, 19.50. "Той, хто мяне шануе"** — 10.40, 14.40, 18.40. "Гангстэры ў акіяне" (2 с.) — 12.20, 20.20. "Шанцы ёсць" — 16.20. "Страшнае кіно" — 15.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Школа сцюардэс" — 15.00. "У пошуках душы"** — 17.00. "Сесілія"**** — 18.50, 20.30.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Школа сцюардэс" — 12.00, 16.00, 19.20, 21.00. "Драпежнік-2"*** — 13.00, 15.00, 17.00. "У пошуках душы"*** — 11.00, 17.40, 21.20. Зала індыйскага фільма "Рай" (2 с.) — 18.40.

"МІР": "Каб выжыць" (1,5 с.) — 13.00, 17.00, 21.00. "Драпежнік-2"*** — 12.00, 14.00, 18.00, 20.00. "Ніндзя правіцеля" — 11.00, 15.00, 19.00. "Страшнае кіно" — 16.00.

"ПІЯНЕР": "Байкі Эзопа" (м/ф, Японія, д) — 10.00. "Гарачыя галовы!" — 11.20, 15.00, 18.30. "Джынсавы паліцэйскі" — 13.00. "Гаспадары рызыкі"** — 16.40, 20.20. Відэазала: "Д'Артаньгаў і тры сабакі-мушкецёры" (ч.23-26, д) — 10.00. "Воўк джунгляў" — 11.50, 15.00, 18.20. "Агенты ФБР" — 13.30, 16.40, 20.20.

"РАКЕТА": "Гарачыя галовы!" — 14.00, 18.10. "Гаспадары рызыкі"** — 16.10. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак" — 20.00.

"РАДЗІМА": "Той, хто мяне шануе"** — 12.00, 14.00, 17.40, 21.10. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак" — 15.50. "Страшнае кіно" — 19.30. Відэазала: зборнік амерыканскіх м/ф — 16.00. "Ангел смерці" — 18.00. "Музей васковых фігур-2" — 20.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Драпежнік-2"*** — 9.30, 12.45, 16.00, 19.20. "Дзейнічай, Маня!" — (1.5 с.) — 17.30, 20.50. "У пошуках душы"*** — 11.00, 14.15.

"ЭЛЕКТРОН": "Той, хто мяне шануе"** — 13.20, 16.40, 20.00, 21.40. "Школа сцюардэс" — 15.40, 19.00, 20.40. "Страшнае кіно" — 15.00, 18.20. "Страшыдла" — 14.00, 17.20.

"АВАНГАРД": "Вандраванне ў рай" — 15.00. "Гаспадары рызыкі"** — 17.00. "Вясёленькі бардэльчык, ці Трымайся, Джэк!"*** — 19.00.

"ЗНАМЯ": "Джынсавы паліцэйскі" — 16.30. "Гарачыя галовы!" — 18.20, 20.00.

"УДАРНІК": "Вока за вока" — 15.50. "Гарачыя галовы!" — 14.10, 17.40, 19.30.

(д) — дзіцячы сеанс;
*** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;*
**** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;*
***** — дарослым з 18 гадоў;*
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета);
(н) — начны сеанс (кошт білета на 30 працэнтаў вышэйшы).

"ШОУ-БОЙ"

Карціна створана кінематаграфістамі Масквы. Яна пастаўлена рэжысёрам Віктарам Волкавым паводле сцэнарыя, напісанага ім у садружнасці з Уладзімірам Партновым і Аляксандрам Ісаевым.

Удала пачынаецца творчы шлях Андрэя Дымава, саліста рок-ансамбля. Поспех не перашкаджае застацца яму сціплым хлопцам. Калі ён закахаўся ў Машу, прыгожую дзяўчыну, якая працавала ў канцэртнай фірме, іх адносіны былі настолькі чыстыя і ўзвышаныя, што ў хуткім часе замацаваліся клятвай у вечнай вернасці. І не падазраваў закаханы Андрэй, што Машава асноўная прафесія — задавольваць выгадных фірме замежных партнёраў.

Цікава выконваюць свае ролі ў фільме Павел Аўчароў, Ірына Маркава, Юрый Драздоў, Валерый Бяляеў.

"ПАЦУКІ, ЦІ НАЧНАЯ МАФІЯ"

Фільм пастаўлены творчым аб'яднаннем "Рытон". Аўтары сцэнарыя і рэжысёры — Юрый Музыка, Яўген Васільеў.

Адседзеўшы тэрмін за бойку (абараняў гонар нявесты), былы дзетдомавец, шафёр Віктар вярнуўся ў горад, хоць знаёмых, акрамя жанатага прыяцеля, у яго тут не было. У аэрапорце ён сеў у таксі. І пакуль у пошуках свабоднага месца аб'язджаў гасцініцы, пазнаёміўся з шафёрам — пажылым чалавекам Іванам Пятровічам. У час гэтай паездкі на машыну напалі рэкеціры на матацыклах, забралі ў старога ўсю выручку. Больш за ўсё здзівіла Віктара, што пацярпеўшы адрэагаваў на гэта амаль як на звычайнае...

У галоўных ролях заняты Марціньш Вілсанс, Іван Рыжоў, Наталля Палішчук.

"ДЫСК-ЖАКЕЙ"

Карціну паставіў рэжысёр Барыс Небіерыдзе на Кіеўскай студыі імя А.П.Даўжэнкі паводле сцэнарыя Сяргея Іванова.

...На палубе цеплахода, які плыве ў Адэсу, знаёмяцца Лена і Жэня. Яна хоча прафесійна займацца танцамі, ён збіраецца стаць дыск-жакеем. Маладыя людзі прыбываюць у Адэсу і ў віры карнавала губляюць адзін аднаго. Усё далейшае дзеянне сканцэнтравана на пошуках. Лена шукае Жэню, Жэня — Лену. Зона пошукаў — дыскатэкі і канцэрты рок-фестывалю. Лена становіцца салісткай танцавальнага ансамбля. Жэня дэбютуе ў ролі вядучага праграмы дыскатэкі. Змяняюць адна адну на экране рок-групы, танцавальныя калектывы, ансамблі пантамімы і брэйк-данса. Адначасова аўтары фільма наладжваюць для гледачоў кароткі экскурс у гісторыю танца — расказваюць пра паходжанне брэйка, пра гісторыю вальса, танга, пра тое, як мяняліся за апошнія гады паняцці "павольнага" і "хуткага" танцаў...

Ролі ў карціне выконваюць Аляксандра Швецава і Аляксей Вясёлкін.

"КАЛІ ГАРЫ СУСТРЭЎ САЛІ"

Так называецца каляровая мастацкая кінакарціна, знятая кінамайстрамі ЗША. Паставіў яе рэжысёр Роб Рэйнер.

...Яны сустрэліся выпадкова і сталі сябрамі. З замілавальным клопатам спрабавалі наладзіць сямейнае шчасце адзін аднаго, хоць, як усе амерыканцы, абодва вельмі раўніва ставіліся да ўласнай незалежнасці. Колькі ж неверагодных, часам проста анекдатычных перашкод, колькі комплексаў у сабе павінны былі пераадолець гэтыя двое, каб, нарэшце, зразумець, што яны кахаюць адзін аднаго...

У гэтай захапляючай камедыйнай меладраме здымаліся Білі Крыстал, Ме Раян, Керы Фішэр, Бруна Кэрбай і іншыя акцёры.

"ХЛОПЧЫК-ЛАВЕЛАС"

Карціна знята таксама кінамайстрамі ЗША. Рэжысёр-пастаноўшчык — Філ Элдан Робінсан.

...Амерыка 40-х гадоў. У краіне прыняты закон аб забароне інтымнага жыцця падлеткаў да 21 года. Малады хлопец, які шукае сваё адно-адзінае каханне, сустракае жанчын, старэйшых за сябе па ўзросту. Як быць? Бо сэрцу не загадаеш у каго закахацца. Герой вымушаны выбіраць паміж прадметамі сваёй страсці і законам...

У фільме заняты выдатныя акцёры — Патрык Дэмпсей і Дэлія Боўлсен.

ГАСПАДЫНЯ

Вось і студзень на дварэ. Сярэдзіна зімы. Дзякаваць Богу, пражылі мы яе палову і не лепшую. А давайце цяпер паглядзім на свае запасы — ці добра яны захоўваюцца, ці не сапсавалася што? Такую "рэвізію" час ад часу трэба рабіць у сваіх кладоўках, склепах і шафах. Мы ж цяпер сталі разумнейшыя, тое–сёе і прыхоўваем у запас, бо цэны растуць, спадзявацца на нейкую палёгку няма пакуль што падстаў...

* * *

У вас ёсць у запасе некалькі літраў алею? Паглядзіце, ці не замуціўся ён. Калі так, то бяду выправіць лёгка. Усыпце ў алей дзве-тры лыжкі солі. А праз тры дні пераліце яго ў чысты посуд. У старым посудзе на дне застанецца мутны асадак разам з соллю.

А наогул, каб алей доўга захоўваў свежасць, трэба наліць у яго крыху гарэлкі ці мёду, добра закаркаваць бутэльку ці слоік і паставіць у халаднаватае месца.

* * *

Сметанковае масла, калі яго доўга захоўваць, стане ёлкім. Калі такое здарылася, пакладзіце масла ў каструлю, заліце варам, у які дадайце крыху пітной соды, і добра перамяшайце. Потым дайце гэтай масе астыць. Вада ў такім разе застанецца зверху, і вы можаце яе лёгка зліць. Працэдуру можна паўтарыць некалькі разоў.

* * *

Часцей за ўсё гаспадыні ў запас нарыхтоўваюць топленае масла. Але і яно з цягам часу набывае ёлкі прысмак. Пазбавіцца ад яго проста: пакладзіце ў масла на некалькі дзён ачышчаную моркву.

* * *

Відаць, вы назапасілі і пэўную колькасць мукі, круп, макароны. Гэта добра. Але праверце, ці не завяліся ў гэтых прадуктах жучкі. Дарэчы, каб такога не здарылася, у муку і крупы трэба класці зубочкі часнаку. Але калі ўжо жучкі завяліся, то крупы трэба перабраць, муку прасеяць. А потым добра прагрэць іх у духоўцы, перасыпаць у чысты посуд ці мяшкі, пакласці зубочкі часнаку і шчыльна закрыць.

* * *

А капусты вы ці дастаткова наквасілі? Шкада, калі такі каштоўны прадукт сапсуецца. А здарыцца гэта тады, калі расол не будзе яе пакрываць поўнасцю. Тады верхні слой капусты пацямнее і яго давядзецца выкінуць. Лепш перакладзіце капусту ў шкляныя слоікі, зверху заліце на 2—3 см алеем і пастаўце ў халадзільнік.

* * *

Праверце і салёныя агуркі, можа на іх паявілася плесня. Тады сапсаваны расол трэба зліць, агуркі прамыць салёнай халоднай вадой, крыху пасушыць. А потым пакласці іх у чыста вымыты посуд і заліць новым расолам. І добра зробіце, калі ў расол дабавіце крыху гарчыцы. Тады плесня больш не паявіцца, а агуркі будуць смачнейшыя.

* * *

Здараецца, што плесня паяўляецца і на салёных грыбах. Іх у такім разе трэба прамыць у салёнай вадзе і заліць свежым, больш моцным марынадам ці расолам.

А калі адсырэлі сушаныя грыбы, пачалі пакрывацца цвіллю, то іх трэба неадкладна прасушыць у духоўцы.

* * *

Няма сумнення, што варэння вы таксама наварылі. Праверце, ці не зацукравалася яно? Калі так, то яго трэба пераварыць. Перакладзіце варэнне са слоікаў у тазік, дабаўце на кожны кілаграм варэння тры сталовыя лыжкі вады і давядзіце да кіпення. Паварыце 5—8 хвілін і гарачым раскладзіце па слоіках.

Такое варэнне нельга захоўваць доўга, бо яно можа зноў зацукравацца.

* * *

З варэннем здараецца і яшчэ адна бяда — закісне, пачынае "брадзіць". Такое варэнне таксама трэба пераварыць, дадаўшы на кожны кілаграм па 200 грамаў цукровага пяску. Пры варцы такое варэнне моцна пеніцца. Пенку старанна знімайце.

Калі варэнне перастане пеніцца, знімайце яго з агню, раскладвайце гарачым у слоікі. Дайце астыць і потым шчыльна закрыйце.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 65 000. Зак.3.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37; рэкламная служба – 68-29-45.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ